

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

ННІ/факультет	Навчально-науковий інститут економіки та бізнес-освіти
Кафедра	міжнародних відносин
Спеціальність	291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Форма навчання	денна

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

Малецької Анастасії Андріївни

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

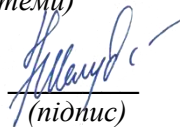
на тему **Вплив цифрової дипломатії на міжнародну підтримку України: розробка стратегії для посольств**

(повна назва теми)

науковий керівник

к.і.н.

(наук. ступінь, вчене звання)

(підпис)

Н.ШЕЛУДЯКОВА

(ініціал, прізвище)

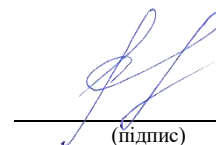
Робота допущена до захисту в ЕК

Протокол засідання кафедри

від 10 січня 2025 р. № 6

В.о. завідувача

кафедри

(підпис)

к.е.н., доцент

І. ЄГОРОВА

Наук. ступінь, вчене звання

Ініціал, прізвище

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

ННІ/факультет	Навчально-науковий інститут економіки та бізнес-освіти
Кафедра	міжнародних відносин
Спеціальність	291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Форма навчання	денна

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В.о. завідувача кафебри _____ І. ЄГОРОВА
(підпис) (Ініціал, прізвище)
«20» січня 2025 року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ
Малецької Анастасії Андріївни**

1. Тема роботи **Вплив цифрової дипломатії на міжнародну підтримку України: розробка стратегії для посольств**

Керівник роботи Шелудякова Наталія Андріївна, к.і.н.
затверджено наказом закладу вищої освіти від «25» жовтня 2024 р. № 732-ст

2. Строк подання здобувачем роботи до «20» січня 2025 р.

3. Зміст кваліфікаційної магістерської роботи, об'єкт, предмет та мета дослідження:

Розділ 1. Цифрова дипломатія: теоретичні основи та міжнародний контекст

Розділ 2. Аналіз сучасного стану цифрової дипломатії: зарубіжний досвід та українські практики

Розділ 3. Розробка стратегії цифрової дипломатії для українських посольств

Об'єкт дослідження: феномен цифрової дипломатії як новітнього інструменту впливу держав на зовнішньополітичне середовище

Предмет дослідження: процес формування та реалізації стратегії цифрової дипломатії українських посольств, покликаної зміцнити міжнародну солідарність навколо України

Мета кваліфікаційної магістерської роботи: обґрунтування та розробка стратегії цифрової дипломатії для українських посольств, спрямованої на підвищення рівня міжнародної підтримки України через ефективне використання цифрових комунікаційних міжнародних компаній та брендів на формування іміджу країни каналів

5. Дата видачі завдання «25» жовтня 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної магістерської роботи	Строк виконання етапів роботи	Відмітка керівника про виконання етапів (дата, підпис)
1	Підготовка розділу 1	15.11.2024 р.	15.11.2024 р.
2	Підготовка розділу 2	10.12.2024 р.	10.12.2024 р.
3	Підготовка розділу 3	03.01.2025 р.	03.01.2025 р.
4	Перевірка кваліфікаційної магістерської роботи на наявність ознак академічного плагіату за допомогою програм UNICHECK / StrikePlagiarism	до 07.01.2025 р.	07.01.2025 р.
5	Отримання відгуку від наукового керівника	до 20.01.2025 р.	20.01.2025 р.
6	Подання кваліфікаційної роботи на перегляд завідувачу кафедри	до 20.01.2025 р.	20.01.2025 р.
7	Реєстрація завершеної кваліфікаційної роботи	20.01.2025 р.	Реєстраційний № 5 «20» січня 2025 р.
8	Попередній захист кваліфікаційної роботи на кафедрі	20.01.2025 р.	20.01.2025 р.
9	Підготовка до захисту в ЕК	до 22.01.2025 р.	до 22.01.2025 р.

Завдання підготував науковий керівник

(підпис)

Н. ШЕЛУДЯКОВА

(прізвище та ініціали)

Завдання одержав

(підпис)

А. МАЛЕЦЬКА

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Малецька А.А. Вплив цифрової дипломатії на міжнародну підтримку України: розробка стратегії для посольств – Рукопис.

Кваліфікаційна магістерська робота за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Державний університет економіки і технологій. Кривий Ріг, 2025.

У магістерській кваліфікаційній роботі розглянуто феномен цифрової дипломатії як сучасного напрямку зовнішньополітичної комунікації, що стрімко розвивається під впливом новітніх інформаційно-комунікаційних технологій.

Перший розділ висвітлює теоретичні засади та інструменти цифрової дипломатії, простежує її еволюцію від традиційних форм до взаємодії в онлайн-просторі. Другий розділ містить огляд стратегій цифрової дипломатії ЄС та НАТО, а також аналіз специфіку українських практик з їхніми сильними та слабкими сторонами.

У третьому розділі на основі попереднього аналізу оцінено рівень цифрової активності вітчизняних закордонних представництв, визначено низку організаційних та технічних перепон, а також накреслено шляхи їх подолання. Запропоновано алгоритм розробки стратегії, що включає етапи від виявлення цілей і цільових аудиторій до формування конкретних тактичних планів і механізмів оцінювання ефективності.

За результатами дослідження сформульовано висновки щодо перспективності цифрової дипломатії для формування позитивного міжнародного іміджу України та підтримання конструктивного діалогу на світовій арені. Запропоновано низку рекомендацій, що дозволяють підвищити ефективність цифрових комунікацій українських посольств.

Ключові слова: цифрова дипломатія, дипломатична комунікація, соціальні мережі, міжнародні відносини, стратегія, посольства.

ЗМІСТ

Перелік умовних скорочень	6
Вступ.....	7
Розділ 1. Цифрова дипломатія: теоретичні основи та міжнародний контекст	11
1.1. Цифрова дипломатія: поняття, сутність та еволюція.....	11
1.2. Основні інструменти цифрової дипломатії	23
Розділ 2. Аналіз сучасного стану цифрової дипломатії: зарубіжний досвід та Українські практики	35
2.1 Аналіз стратегій цифрової дипломатії іноземних країн	35
2.2 Особливості розвитку цифрової дипломатії України	44
Розділ 3. Розробка стратегії цифрової дипломатії для українських посольств.....	62
3.1 Оцінка цифрової активності українських посольств	62
3.2 Алгоритм розробки стратегії для посольств	78
Висновки	90
Список використаних джерел	94

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЄС – Європейський Союз

ЗМІ – засоби масової інформації

ІКТ – інформаційно-комунікаційні технології

МЗС – Міністерство закордонних справ

НАТО – Організація Північноатлантичного договору

ООН – Організація Об'єднаних Націй

ШІ – штучний інтелект

COVID-19 – коронавірусна хвороба

ІТ – інформаційні технології

ВСТУП

Актуальність теми обумовлена тим, що Україна вже протягом тривалого часу перебуває в епіцентрі міжнародних дискусій, оскільки стикається з військовою агресією росії й водночас прагне закріпитися в європейському та світовому безпековому просторі. У таких умовах традиційна дипломатія повинна швидко адаптуватися до нових викликів інформаційного середовища, де швидкість передачі даних, глобальна взаємопов'язаність та багатоканальність комунікацій стають вирішальними факторами. Цифрова дипломатія, що ґрунтується на можливостях соціальних мереж, офіційних вебсайтів та інших онлайн-платформ, не лише доповнює класичні дипломатичні практики, а й суттєво розширює інструментарій впливу та взаємодії з різними аудиторіями.

Окремим чинником, що зумовлює актуальність дослідження, є необхідність ефективної протидії російській дезінформації, яка поширюється через численні цифрові канали та має на меті спотворити уявлення світової спільноти про події в Україні. На тлі політичних та економічних криз у різних регіонах світу, увага іноземних медіа й суспільства до української тематики може знижуватися. Це вимагає від української сторони активної й водночас професійної присутності в цифровому просторі, щоби не лише зберегти темп публічного дискурсу, а й запропонувати позитивні культурні, соціальні та економічні наративи про Україну. Задля цього посольства виступають передовими «комунікаційними форпостами», адже саме вони мають найкращі можливості для прямої взаємодії з іноземними елітами, пресою та громадськістю.

Додатково варто врахувати, що світова практика демонструє зростання ролі соціальних мереж і платформ типу Twitter (X), Facebook, LinkedIn, Instagram в ухваленні політичних рішень і формуванні громадської думки. Політики та чиновники все частіше використовують цифрові канали для оперативного обміну інформацією, тому ігнорувати цей тренд означає втрачати потенційні можливості для просування українських позицій. У цьому сенсі, ефективна

цифрова дипломатія України може сприяти міжнародному визнанню реформ, залученню інвестицій, підтримці військової та гуманітарної сфери. Особливо важливо, що розвиток цифрової дипломатії відбувається паралельно зі змінами у світовому порядку денному, коли все більше країн усвідомлюють вагу «м'якої сили» й використовують її для геополітичного впливу.

Розробка концептуальних підходів і практичних алгоритмів цифрової дипломатії для українських посольств є надзвичайно актуальною. Від її результатів залежить здатність України продовжувати ефективно відстоювати свої національні інтереси на міжнародній арені, формувати тривале глобальне партнерство, а також конкурувати в інформаційному просторі з державами, що використовують підривні інформаційні технології та методи. Зважаючи на перехід західних суспільств до нових стандартів цифрової комунікації, прогресивна стратегія роботи посольств у цьому напрямі є запорукою не лише сьогоденної дипломатичної підтримки, а й позитивного іміджу України у післявоєнній перспективі.

Метою магістерської роботи є обґрунтування та розробка стратегії цифрової дипломатії для українських посольств, спрямованої на підвищення рівня міжнародної підтримки України через ефективне використання цифрових комунікаційних каналів.

Об'єктом дослідження виступає феномен цифрової дипломатії як новітнього інструменту впливу держав на зовнішньополітичне середовище.

Предметом є процес формування та реалізації стратегії цифрової дипломатії українських посольств, покликаної зміцнити міжнародну солідарність навколо України.

Для досягнення поставленої мети передбачено виконання низки *дослідницьких завдань*:

- визначити поняття, сутність та еволюцію цифрової дипломатії на основі аналізу наукових уявлень і теоретичних підходів у сфері міжнародних комунікацій;

- окреслити основні інструменти цифрової дипломатії, що застосовуються у сучасній світовій практиці, та з'ясувати їхню специфіку в контексті зовнішньополітичної діяльності;
- проаналізувати існуючі стратегії цифрової дипломатії іноземних держав, виокремити ключові тенденції й найефективніші підходи до формування позитивного іміджу та залучення міжнародної підтримки;
- дослідити сучасний стан цифрової дипломатії в Україні, виявити особливості її розвитку та визначити основні виклики й перешкоди на шляху впровадження новітніх комунікаційних технологій;
- оцінити цифрову активність українських посольств, зокрема рівень їхньої присутності в соціальних мережах та ефективність комунікаційних кампаній, що реалізуються для просування державних інтересів;
- розробити алгоритм створення й упровадження стратегії цифрової дипломатії для українських посольств, визначити її структуру, етапи та ключові критерії успішності.

Наукові дослідження у сфері цифрової дипломатії останніми роками зосереджуються на її інструментарії (соціальні мережі, онлайн-платформи для налагодження контактів, вебсайти державних установ), механізмах взаємодії з громадянським суспільством і впливі на процес ухвалення політичних рішень. Над цими питаннями працюють К.Бйола, І.Манор, К.Гейден, В.Дізен, І.Гілбоа та інші. У фокусі перебувають також питання ефективності цифрових кампаній і протидії дезінформації, що висвітлюються в працях західних та українських дослідників міжнародних відносин, комунікацій і безпекових студій.

У магістерській роботі використано загальнонаукові методи аналізу, синтезу й узагальнення, що дали змогу систематизувати й критично переосмислити великий масив інформації про еволюцію, інструменти та світову практику цифрової дипломатії. Спеціальні методи, зокрема порівняльний аналіз, контент-аналіз офіційних сайтів і соціальних мереж, а також метод експертного оцінювання, застосовувалися для виявлення особливостей підходів до цифрових комунікацій у зарубіжних країнах та оцінки поточного стану цифрової

активності українських посольств. Застосування цих методів дозволило розробити алгоритм створення стратегії, орієнтованої на специфічні виклики, з якими стикається Україна в інформаційному просторі.

РОЗДІЛ 1. ЦИФРОВА ДИПЛОМАТІЯ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА МІЖНАРОДНИЙ КОНТЕКСТ

1.1. Цифрова дипломатія: поняття, сутність та еволюція

Існування кількох різних концептів, таких як «цифрова дипломатія», «e-дипломатія» та «інтернет-дипломатія», відображає різноманітні способи взаємодії технологій із міжнародними відносинами та державним управлінням. Хоча всі вони базуються на використанні технологій, їхній фокус, охоплення і, часом, застосування різняться.

Для досягнення концептуальної чіткості необхідно зазначити, що в межах цього дослідження термін «дипломатія» розуміється як інструмент зовнішньої політики, а також усталений метод, за допомогою якого держави формулюють свої зовнішньополітичні цілі та координують свої зусилля з метою впливу на рішення та поведінку іноземних урядів і народів через діалог, переговори та інші заходи, окрім війни та насильства [18].

Найчастіше цифрову дипломатію визначають як стратегічне використання цифрових інструментів і платформ соціальних мереж дипломатичними акторами (наприклад, урядами, дипломатами та міжнародними організаціями) для здійснення широкого спектру дипломатичних активностей. Ця форма дипломатії передбачає використання платформ, таких як Twitter, Facebook та Instagram, для комунікації політик, взаємодії з іноземною аудиторією та управління міжнародним іміджем і впливом держави. Основний фокус цифрової дипломатії полягає у комунікації та залученні громадськості, використанні цих цифрових платформ для формування громадської думки, здійснення публічної дипломатії та забезпечення інтерактивної комунікації між державами та аудиторіями по всьому світу.

Охоплення цифрової дипломатії є широким і включає різноманітні аспекти, такі як публічна дипломатія, культурна дипломатія та кризові

комунікації, що дозволяє використовувати цифрові платформи для досягнення різних дипломатичних цілей.

Офіційний документ «Цифрова стратегія» Міністерства закордонних справ та у справах Співдружності Великої Британії окреслив підхід країни до інтеграції цифрових технологій у дипломатичну діяльність з 2012 року. Ця стратегія підкреслює трансформаційний вплив цифрових інструментів на дипломатичну комунікацію та формулювання політики. У документі визнається еволюція цифрових технологій від статусу «інструменту комунікації» до ролі активного гравця у зовнішній політиці. Цей гравець сприяє ухваленню політичних рішень і досягненню бажаних результатів. Стратегія спрямована на всебічну інтеграцію цифрових інструментів у дипломатію, що забезпечує відкритішу, ефективнішу та прозорішу роботу в сфері зовнішньої політики [37].

Дослідник дипломатії Д. Льюїс зазначив, що цифрова дипломатія передбачає використання дипломатами цифрових засобів комунікації (зокрема соціальних мереж) для взаємодії як між собою, так і з ширшою аудиторією. Однак це лише базовий аспект значно ширшого явища. Лідери держав дедалі активніше використовують цифрові платформи для просування офіційних кампаній через хештеги та розповсюдження інформації й аналітичних даних під час надзвичайних ситуацій. Застосування цифрової дипломатії є різноманітним і постійно розвивається, оскільки дипломати активно досліджують інноваційні стратегії для досягнення своїх дипломатичних цілей за допомогою цих цифрових каналів [50].

І. Манор і К. Сегев наголошують, що цифрова дипломатія функціонує на двох рівнях: рівні міністерства закордонних справ і мережі посольств по всьому світу. Ця подвійна дія на різних рівнях дозволяє державам адаптувати свої зовнішньополітичні повідомлення та зусилля з брендингу нації до унікальних характеристик місцевих аудиторій, зокрема історичних, культурних, ціннісних і традиційних аспектів. Такий підхід сприяє прийняттю зовнішньої політики держави та образу, який вона прагне просувати [52].

Оскільки концепт перебуває на ранній стадії розвитку, ще не існує універсально прийнятого визначення, яке б охоплювало його сутність і механізми функціонування. Відсутність консенсусу в науковому дискурсі частково обумовлена постійним розвитком цифрових технологій, які продовжують формувати цю сферу.

У роботі І. Манора 2018 року під назвою «Цифровізація дипломатії: до уточнення роздробленої термінології» наголошується на недостатності існуючих термінів, таких як «цифрова дипломатія» та «е-дипломатія», які не можуть повністю відобразити масштаби впливу цифровізації на дипломатичну практику. Автор пропонує термін «цифровізація дипломатії», який охоплює нормативні, поведінкові, процедурні та концептуальні зміни, викликані цифровими технологіями, у сферах дипломатичної аудиторії, інституцій, практиків і практик. Ця концепція спрямована на створення більш систематизованої та всебічної основи для розуміння і дослідження багатогранного впливу цифровізації на дипломатію. Автор використовує термін «цифровізація дипломатії» для позначення впливу цифрових технологій на чотири виміри дипломатії: аудиторію дипломатії, інституції дипломатії, практиків дипломатії та саму практику дипломатії [51].

Для деяких дослідників цифрова дипломатія є частиною публічної дипломатії та включає використання цифрових технологій і платформ соціальних мереж, таких як Twitter, Facebook і Weibo, державами для взаємодії з іноземною аудиторією, зазвичай з мінімальними витратами [19].

Й. Курбалія на сайті Diplomacy.edu надав всебічний аналіз цифрової дипломатії та її різних аспектів. У цьому аналізі представлено відео з креативною візуальною метафорою у стилі «Тетріс», яка ілюструє складність цифрової дипломатії. Відео висвітлює різні терміни, такі як «віртуальний», «дані», «мета», «квантовий», «кібер» і «е-», як будівельні блоки, що представляють різні аспекти цифровізації в дипломатичному контексті. Ці префікси вказують на спеціалізовані сфери: «е-» зазвичай стосується комерції, тоді як «кібер» —

безпеки. Однак така термінологія може викликати плутанину у процесі формування політики, що призводить до «парадоксу інклюдії» [48].

Автор також стверджує, що трансформація дипломатії за допомогою цифрових технологій відбувається у трьох основних сферах:

1. Дипломатична взаємодія. Цифрові технології змінюють контекст дипломатичної взаємодії, перерозподіляючи владу у глобальних справах, вводячи нові типи конфліктів і впливаючи на концепції взаємозалежності та суверенітету.

2. Проблематика дипломатії. Цифрові технології розширили коло питань, включаючи понад 50 тем цифрового управління, таких як кібербезпека, приватність і штучний інтелект.

3. Дипломатична практика. Сюди входить використання цифрових інструментів, таких як соціальні мережі, віртуальні зустрічі та аналітичні інструменти, що базуються на великих даних і штучному інтелекті [48].

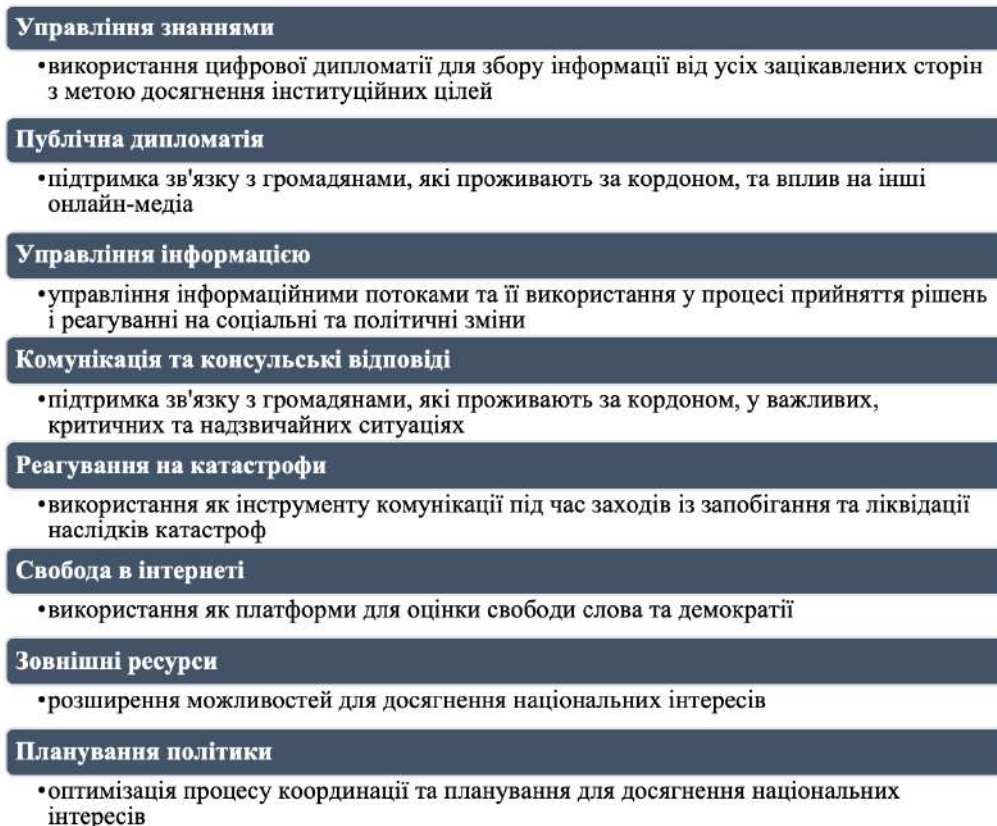

Рис. 1.1 Основні цілі цифрової дипломатії

Примітка: Джерело [41].

Ф.Генсон виіляє 8 основних цілей, на досягнення яких спрямована цифрова дипломатія (Рис. 1.1)

Цифрова дипломатія розвивалася поетапно, й ключові стадії її розвитку залежали від функцій, покладених на дипломатію, технологічних інновацій та організаційної адаптації закордонних відомств держав. Уже в 1968 році Леонард Маркс, директор Агентства інформації США, передбачив створення глобальної комп'ютерної мережі, яка б суттєво змінила спосіб спілкування людей у світі [31]. Через тридцять років Центр стратегічних і міжнародних досліджень опублікував звіт, підготовлений групою науковців, дипломатів, журналістів і бізнесменів, у якому передбачалося, що Інтернет стане центральною нервовою системою міжнародних відносин, а вже на початку 2000-х років світ побачили перші книги про цифрову дипломатію, в якій висловлювалася критика щодо повільної та неохочої адаптації держав до викликів і можливостей інформаційної епохи [33].

Проте цей підхід змінився після терактів 11 вересня 2001 року. США вирішили, що боротьба за серця і розуми людей, особливо на Близькому Сході, повинна стати центральним елементом їхньої відповіді на атаки [42]. У 2002 році державний секретар К. Пауелл створив першу робочу групу з е-дипломатії, яка згодом перетворилася на Офіс е-дипломатії. Проте до 2009 року цей підрозділ залишався дуже малим, налічуючи лише шість співробітників, які зосереджувалися на використанні інформаційно-комунікаційних технологій для внутрішніх цілей [41].

Наступниця К. Пауелла, К. Райс, запровадила концепцію «трансформаційної дипломатії», яка включала масштабний план покращеного використання інформаційно-комп'ютерних технологій у Державному департаменті. У 2006 році вона створила команду цифрового залучення (Digital Outreach Team, DOT), метою якої було спростування дезінформації та пояснення політики США через прямий діалог із мусульманським світом. Прорив у розвитку цифрової дипломатії відбувся за її наступниці Г. Клінтон, яка

впровадила далекоглядну візію програм та інструментів цифрової дипломатії в рамках ініціативи «Державна діяльність XXI століття» [64].

Дипломатія 1.0 стосувалася пасивного представлення та споживання контенту, переважно через електронну пошту та вебсайти. Такий формат характеризував цифрову дипломатію за адміністрації президента Дж.В. Буша. У Дипломатії 1.0 комунікація відбувалася вертикально і лише в одному напрямку — від урядів до громадян.

Дипломатія 2.0, термін, запроваджений у 2008 році, передбачала інтерактивність і поширення контенту, створеного користувачами, через платформи, такі як блоги, форуми, Wikipedia, Flickr, а також соціальні мережі Facebook, LinkedIn, MySpace, YouTube, Twitter, Instagram і Google+. У Дипломатії 2.0 комунікація держави з громадянами стала інтерактивною та горизонтальною [39].

Дипломати часто розглядають Арабську весну як початок цифрової дипломатії, хоча використання цифрових медіа в дипломатії почалося раніше. Уже у 2008 році оцінювалося, що Інтернет відповідає за приблизно 80% вербування молоді до джихадистських рухів. Усвідомивши потребу протидії тактиці вербування Аль-Каїди та її онлайн-нарративам, заступник держсекретаря США з питань публічної дипломатії запустив ініціативу Public Diplomacy 2.0. Ця ініціатива передбачала перехід Державного департаменту США на платформу Facebook, запуск офіційного блогу відомства та створення Команди цифрового залучення (Digital Outreach Team), яка мала протидіяти вербуванню Аль-Каїдою в Інтернеті [60].

Наступним важливим етапом розвитку цифрової дипломатії став скандал WikiLeaks 2010 року, коли було оприлюднено близько 250 000 дипломатичних телеграм, надісланих між американськими місіями та Вашингтоном. Ця подія навчила дипломатів того, що в епоху цифрових технологій секретів майже не існує: інформація прагне бути вільною, і вона може сама звільнитися. Це також підкреслило необхідність адаптації дипломатичних процедур, робочих практик і інструментів до викликів цифрової ери.

Під час і після Арабської весни молоді активісти використовували соціальні медіа для поширення дисидентського дискурсу, формування наративів і трансляції в реальному часі кадрів революцій по всьому світу. Соціальні мережі почали сприймати серйозніше після революцій, повстань та подальших політичних заворушень на Близькому Сході у 2011 році [21].

Поширення практик ведення цифрової дипломатії проявилось також у таких інноваціях, як Віртуальна студентська служба закордонних справ, яка почала діяти у 2009 році. Ця ініціатива була розроблена для залучення громадянського суспільства до роботи уряду через використання знань і цифрових навичок студентів-громадян США. Студенти дистанційно брали участь у численних проєктах у таких сферах, як права людини, охорона довкілля та економіка, спонсорованих кількома міністерствами та агентствами [39].

Цифрова дипломатія також сприяла створенню віртуальних посольств. У 2007 році Швеція відкрила перше віртуальне посольство у віртуальному світі Second Life. Воно більше нагадувало рутинну роботу офісу культурного аташе, пропонуючи інформацію про шведську культуру, віртуальні екскурсії музеями та онлайн-курси. У 2011 році США відкрили віртуальне посольство в Тегерані, Іран, який розірвав дипломатичні відносини зі США після кризи із заручниками у 1979 році. Це посольство було створене для забезпечення прямого каналу інформації та діалогу з іранською громадськістю [63]. У 2013 році Ізраїль, не маючи можливості встановити дипломатичні відносини з арабськими державами, заснував перше віртуальне посольство у Twitter для сприяння діалогу з населенням шести країн Перської затоки: Бахрейну, Кувейту, Оману, Катару, Об'єднаних Арабських Еміратів та Абу-Дабі. У цих випадках віртуальні посольства замінювали функції реальних посольств у країнах, де нормальні дипломатичні відносини не могли бути встановлені або були розірвані.

Створений у 2006 році Twitter швидко став одним із найпопулярніших інструментів цифрової дипломатії [34]. У 2014 році приблизно три чверті світових лідерів мали акаунт у Twitter, порівняно з половиною у 2012 році. Лідери та державні установи, включаючи посольства, використовували Twitter

для документування своїх найважливіших щоденних дій, спілкування з внутрішніми та зовнішніми аудиторіями, відповідей на запитання та коментарі, а також для обміну думками у відкритих форумах зі своїми колегами.

Сьогодні, після придбання Twitter Ілоном Маском, мережа отримала нову назву — «X», що відображає зміни у її концепції та функціональності. Нове керівництво запровадило низку інноваційних політик, спрямованих на розширення можливостей платформи. Зокрема, було зроблено акцент на монетизації контенту, покращенні алгоритмів для персоналізованої взаємодії з користувачами та впровадженні нових функцій, таких як довші текстові публікації, інтеграція відео і платіжних систем.

Однак такі зміни супроводжуються певними викликами. Критики вказують на зниження прозорості в модерації контенту та можливий вплив нових політик на свободу слова. Крім того, зміна назви і стратегії викликала змішані реакції серед користувачів, адже багато з них асоціювали бренд Twitter із певною культурою та форматом взаємодії. Незважаючи на це, платформа продовжує залишатися важливим інструментом для дипломатії, політики та глобальних комунікацій.

Мережа «X» (Twitter) змушує дипломатів зводити меседжі своїх урядів до їхньої суті. Ця платформа ідеально підходить для швидкого поширення повідомлень і для посилення вже існуючих. Крім того, вона добре підходить для збору інформації про лідерів та основні політичні, економічні й соціальні процеси. Лідери та міністри закордонних справ використовують «X» для популяризації більш тривалих матеріалів, які вони публікують у блогах або на інших платформах. Твіти часто стають початком комунікації з іноземними лідерами, що згодом переходить у традиційну дипломатію «уряд-уряд».

Приклади підтверджують ефективність «твітер-дипломатії». Міністр закордонних справ Великої Британії Вільям Гейг створив канал «Зустріч з міністром закордонних справ», щоб покращити взаємодію з внутрішньою та зовнішньою аудиторіями. Він запрошував твітити відповіді на запитання, наприклад, яка ідея чи інновація найбільше вплине на світ у найближчі 20 років,

або які пріоритети має встановити МЗС на наступний рік. Посол США в ООН Сьюзан Райс була першою, хто використовував Twitter із закритих засідань Ради Безпеки ООН і стала однією з найпопулярніших дипломатів у світі. У 2010 році Діно Патті Джалал, ставши послом Індонезії в США, оголосив себе першим «твітер-послом». За два роки він отримав близько 100 тисяч підписників і став найпопулярнішим послом у Вашингтоні [39].

Цифрова дипломатія є важливим інструментом сучасних міжнародних відносин, який трансформує традиційні практики дипломатії за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Вона охоплює широкий спектр цифрових платформ, інструментів та стратегій, які використовуються для взаємодії з міжнародною аудиторією, формування зовнішньополітичних меседжів і просування національних інтересів. Науковці та практики відзначають, що цифрова дипломатія поєднує традиційні принципи дипломатії з інноваційними підходами, пристосованими до цифрової епохи [21].

Цифрова дипломатія трансформує традиційну модель взаємодії «уряд-уряд» у більш динамічну структуру, де центральними є взаємовідносини між урядами, громадянами та іншими акторами. Інформаційна революція змінила баланс влади між урядами та громадянами, що привело до зростання кількості суб'єктів і інтересів у сфері міжнародних відносин [40]. Цифрові платформи та соціальні мережі, стали майданчиками для обговорення політичних питань, створення альянсів і поширення інформації. Інституції стали менш впливовими, тоді як громадяни отримали більше можливостей для впливу. Водночас збільшилась кількість акторів та інтересів, залучених у процес формування зовнішньої політики. Це створило можливості для співпраці між урядами, громадянами та іншими акторами. Міністерства закордонних справ отримали більше інструментів для поширення інформації швидше та ефективніше. Громадяни ж, зі свого боку, вимагають більшої прозорості та підзвітності, активно обговорюючи зовнішньополітичні рішення з політиками та між собою.

ІКТ також надихнули розвиток «громадянської дипломатії» (citizen diplomacy), у межах якої звичайні громадяни беруть активну участь у

міжнародних справах, представляючи свої країни або навіть ведучи переговори. Наприклад, соціальні медіа дозволяють громадянам безпосередньо взаємодіяти з дипломатами та політиками, а також висловлювати свої думки щодо зовнішньої політики, що підвищує прозорість і підзвітність урядів [49].

Цифрові канали надають можливість майже миттєвої передачі повідомлень і вчасного реагування на події. Науковець І. Манор зазначає, що державні установи та посольства дедалі активніше використовують Twitter, Facebook, YouTube для формування громадської думки, оперативної реакції під час кризових ситуацій та поширення офіційної позиції уряду. Ця оперативність змінює класичні дипломатичні процедури, які раніше були більш формалізованими й повільними [51].

Цифрова дипломатія дозволяє формувати образ держави як «бренду» та налагоджувати персоніфіковану комунікацію з аудиторією. На думку Н.Калла, цей напрям уможлиблює розбудову «м'якої сили» (англ. soft power) через створення привабливого іміджу країни, акцентуючи на культурних, освітніх та інноваційних досягненнях. У межах цифрової дипломатії держави активно розвивають офіційні акаунти в соціальних мережах, розміщують мультимедійний контент і проводять інформаційні кампанії, орієнтовані на конкретні цільові групи.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика традиційної та цифрової дипломатії

Критерій	Традиційна дипломатія	Цифрова дипломатія
<i>Комунікаційні канали</i>	Офіційні зустрічі, конференції, ноти, посольства	Соціальні мережі, онлайн-платформи, блоги, вебінари
<i>Швидкість обміну</i>	Потребує часу на підготовку зустрічей і документів	Миттєве поширення інформації, реал-тайм спілкування
<i>Аудиторія</i>	Здебільшого фахівці та офіційні представники	Широка громадськість, журналісти, експерти, лідери думок
<i>Прозорість</i>	Обмежена відкритістю державних органів та офіційними каналами	Висока, завдяки відкритим онлайн-платформам

<i>Засоби аналітики</i>	Традиційні методи збору даних, офіційні звіти	Big Data, штучний інтелект, моніторинг соцмереж
<i>Ступінь взаємодії</i>	Формальні протокольні заходи, офіційне спілкування	Постійна взаємодія з аудиторією (зворотний зв'язок, коментарі, опитування)
<i>Глобальний масштаб</i>	Обмежений можливостями геополітичних візитів та міждержавних угод	Практично необмежений, доступ до широкої світової аудиторії

Примітка: розроблено автором на основі [38, 21, 60]

Досліджуючи особливості цифрової дипломатії, В.Раціца виокремила її ключові переваги, до яких віднесла:

1. *Зміцнення міжнародних відносин.* Цифрова дипломатія дозволяє державам швидше та ефективніше реалізовувати свої зовнішньополітичні цілі. Взаємодія через цифрові платформи дає можливість підтримувати стабільність міжнародного порядку, навіть в умовах змін політичного ландшафту.

2. *Близькість до аудиторії.* Цифрові платформи значно зменшують вплив географічних обмежень, дозволяючи дипломатам і урядам безпосередньо взаємодіяти з аудиторіями з усього світу.

3. *Швидкість і ефективність комунікацій.* Цифрові інструменти дозволяють оперативно реагувати на події в режимі реального часу. Ця швидкість комунікації сприяє підвищенню ефективності управління кризами та зменшенню часу реагування на надзвичайні ситуації.

4. *Низька фінансова вартість.* Застосування цифрових технологій часто вимагає менших фінансових витрат, ніж традиційні дипломатичні інструменти. Це робить цифрову дипломатію привабливою для урядів та міжнародних організацій, особливо в умовах обмежених ресурсів.

5. *Переваги для малих держав.* Малі держави, які часто стикаються з фінансовими обмеженнями у реалізації зовнішньої політики, можуть використовувати цифрову дипломатію для подолання цих викликів [60].

Разом з тим, слід вказати, що хоч цифрова дипломатія є важливим інструментом сучасної зовнішньої політики, але вона не є універсальним вирішенням проблем. Ефективність цифрової дипломатії залежить від її зв'язку зі стратегічними цілями та національними комунікаційними стратегіями. Вона не повинна замінювати традиційні форми дипломатії чи медіа, а радше доповнювати їх. Необхідний баланс між традиційними та цифровими інструментами, а також між урядами, громадянами та іншими зацікавленими сторонами.

Серед найбільших викликів цифрової дипломатії є ризик зловживання її інструментами. Соціальні мережі стають майданчиком для терористичних і ксенофобських груп, які використовують ці платформи для мобілізації, поширення своїх норм, цінностей та ідеологій. Інтернет також ускладнює міжнародне ухвалення рішень, збільшуючи кількість зацікавлених голосів і інтересів, що може зменшити контроль держави над цим процесом. Попри зусилля, такі як робота Центру стратегічної контртерористичної комунікації Державного департаменту США, Захід поки що не зміг розробити ефективну протидію цим загрозам [39].

Соціальні мережі сприяють швидкому розповсюдженню інформації про міжнародні кризи, що може призводити до неконтрольованих публічних реакцій. Це ускладнює ухвалення рішень для політиків і дипломатів, оскільки інформація часто надходить від сумнівних джерел, а культура спілкування в мережі залишається слабкою. До того ж анонімність у цифровому середовищі створює можливість для зловживань, таких як видавання себе за іншу особу, створення «армії ботів» або поширення неправдивої інформації. Це може викликати складні кризи, коли суперечлива або фейкова інформація потрапляє у публічний простір [60].

Хакерські атаки є одним з найбільших ризиків для цифрової дипломатії. Уряди, дипломати та міжнародні організації регулярно стають об'єктами зловмисних дій, які можуть серйозно вплинути на їхню діяльність і репутацію.

Особливу загрозу створює приватна власність більшості інфраструктури інтернету, що ускладнює міжнародне регулювання та співпрацю [60].

Вимірювання впливу цифрової дипломатії залишається складним завданням. Системи моніторингу надають статистичну інформацію, зокрема щодо кількості підписників, репостів чи ретвітів. Однак ці показники не дають повного розуміння рівня взаємодії чи ефективності контенту. Технічні параметри повинні супроводжуватися оцінкою залучення та реального впливу на аудиторію.

Цифрові інструменти зробили відправлення повідомлень легшим, але водночас створили нові виклики. Організації та лідери мають створювати не лише повідомлення, але й контекстуальну, змістовну інформацію, яка сприятиме відкритому діалогу, а не монологу. Важливо уникати суперечливих повідомлень для внутрішніх і зовнішніх аудиторій, оскільки вони швидко викриваються в цифровому середовищі. Важливою є також послідовність повідомлень. Ураховуючи різноманітність платформ, таких як Facebook, X (Twitter) чи YouTube, вибір відповідного каналу для певного повідомлення залишається викликом. Соціальні медіа вимагають унікального підходу, щоб забезпечити ефективність комунікації та уникнути перевантаження аудиторії непотрібним контентом.

1.2. Основні інструменти цифрової дипломатії

Цифрова дипломатія вирізняється широким спектром інструментів, кожен із яких дозволяє оптимізувати й урізноманітнювати зовнішньополітичну комунікацію та взаємодію з різними цільовими аудиторіями. Важливо підкреслити, що ці інструменти мають не лише технічну складову, а й чітко виражений комунікативно-соціальний вимір, оскільки дають змогу дипломатам адаптуватися до нових викликів в умовах глобальної мережі та інформаційного суспільства [21].

Поява інтернету ввела електронну пошту у сферу дипломатичних комунікацій. Її впровадження було не миттєвим. Сьогодні електронна пошта настільки широко використовується, що, якби не проблеми з безпекою, кожен дипломат, ймовірно, мав би доступ до робочої пошти на своєму особистому телефоні постійно. Поява електронної пошти значно скоротила дистанції та покращила швидкість і ефективність дипломатичного обміну інформацією. Весь процес переговорів, представництва та інших щоденних дипломатичних дій сьогодні значною мірою здійснюється через електронні засоби. Це спрощує взаємодію з урядом країни, сприяючи просуванню національних інтересів і питань порядку денного. Крім того, впровадження електронних засобів зв'язку у дипломатичну практику сприяє цифровізації бюрократії, оптимізуючи процеси та комунікацію.

Однак цифровий зсув створює й нові вразливості, такі як ризики хакерських атак і витоків інформації. Незважаючи на те, що дипломатична кореспонденція захищена міжнародним правом, кіберпростір часто залишається «правовою сірою зоною», що створює унікальні виклики для дипломатичних операцій. Окрім кіберзагроз і атак, залежність від технологій у дипломатичних комунікаціях породжує низку інших прямих викликів. Критично важливою є наявність надійної та безпечної ІТ-інфраструктури, яка включає не лише програмне забезпечення та апаратні засоби, але й захищені кабельні з'єднання та безпечні мережі. Роль ІТ-фахівців набуває дедалі більшого значення, оскільки вони відповідають за підтримку цих систем і забезпечення їхньої безпеки. Впровадження розширених методів автентифікації, систем шифрування, VPN та інших захищених способів комунікації стало обов'язковим. Усі ці елементи формують основу безпечного цифрового дипломатичного середовища, захищаючи конфіденційну інформацію від можливих порушень. Інтеграція цих технологічних засобів безпеки відображає зміну підходу до дипломатичної безпеки в цифрову епоху, де фізичний і кіберзахист повинні мати рівний пріоритет.

Перехід до використання електронної пошти в дипломатичних комунікаціях призвів до впровадження певних протоколів, які відображають унікальні вимоги цього середовища. Хоча частина цих протоколів уже діє та активно використовується, їх застосування варіюється, зокрема щодо того, як вони використовуються у тексті електронного листа порівняно з прикріпленими документами. Протоколи, розроблені для електронних комунікацій у дипломатії, часто імітують традиційну дипломатичну кореспонденцію. Вони включають рекомендації щодо мови, тону, офіційних привітань і завершень, а також правила конфіденційності та захисту даних. Ці протоколи є важливими для збереження формальності та дотримання належного етикету, характерних для дипломатичного обміну.

Однак існує помітна різниця у тому, як ці протоколи застосовуються до тексту електронного листа порівняно з прикріпленими документами. У багатьох випадках формальності дипломатичного протоколу, такі як використання конкретних шаблонів, офіційна мова та структуровані макети, більш суворо дотримуються в прикріплених документах. Ці додатки зазвичай містять офіційну дипломатичну кореспонденцію, яка відповідає традиційним форматам. Натомість текст самого електронного листа не завжди суворо відповідає цим формальним протоколам. Природа електронної пошти як швидкого та прямого засобу комунікації часто спонукає до більш лаконічних і менш формальних взаємодій. У таких випадках може використовуватись простіша мова та відхід від традиційного, більш церемоніального формату дипломатичних листів [38].

Соціальні мережі становлять фундамент цифрової дипломатії завдяки можливості миттєво донести інформацію до великих груп аудиторії. Офіційні акаунти міністерств закордонних справ і посольств у мережах на кшталт Twitter, Facebook та Instagram дозволяють публікувати повідомлення, спрямовані на залучення зарубіжних громадян, впливових осіб та журналістів. Хоча традиційно дипломатія асоціюється зі структурованими нотами чи пресрелізами, саме соціальні медіа відкривають простір для більш неформальної комунікації та оперативного реагування на події. Залежно від особливостей мережі можуть

використовуватися різні формати контенту: текстові пости, фотографії, короткі відеозаписи або прямі трансляції. Це забезпечує швидку адаптацію офіційної комунікації до культурних відмінностей регіону та місцевих політичних обставин. Утім, така відкритість вимагає високого рівня інформаційної грамотності дипломатів, оскільки будь-який необережний допис може спричинити міжнародний резонанс.

А. Кардозо зазначає, що з упровадженням соціальних мереж динаміка дипломатичних відносин змінилася. Межі між національною та міжнародною політичною діяльністю поступово стираються, оскільки питання сучасної політики часто перетинають ці кордони. Дипломатію більше не можна трактувати з лінійної бюрократичної точки зору, оскільки її структура стає більш мережевою, замість герметичної і негнучкої ієрархії. Еволюція глобальних комунікацій є однією з основних причин втрати державами монополії на дипломатичну практику. Передача новин та інформації щодо міжнародних відносин більше не є виключною прерогативою Міністерства закордонних справ. Інституційні аспекти урядових комунікацій були підважені появою альтернативних джерел інформації, яким, як правило, більше довіряють журналісти та громадськість [27].

Дослідник підкреслює, що цифрова публічна дипломатія може стати вирішальним фактором у дипломатичній діяльності. Її значення можна оцінити через призму чотирьох змінних. Перша змінна — функціональний аспект, а саме вплив цифрових інструментів і соціальних медіа на роботу дипломатії та її операційну сферу. Друга змінна — регуляції та цінності, оскільки цифровізація сприяє модернізації, інноваціям, підвищенню ефективності державних послуг і створює враження, що дипломатія є активним міжнародним актором. Третя змінна — аналітика, яка охоплює критерії оцінки результатів цифрової публічної дипломатії, такі як цифровий порядок денний, взаємодія з традиційними медіа, розширення цифрової присутності та створення цифрових дискусій. Четверта змінна — інституційні тренди, які відображають зміни у взаємодії громадян із міністерствами закордонних справ, посольствами та консульствами.

На практиці деякі міністерства закордонних справ активізують свої акаунти у Facebook, Instagram і Twitter для охоплення ширшої аудиторії, поширення інформації про напрямки зовнішньої політики, позиції щодо конкретних міжнародних питань та інші аспекти, пов'язані з інтересами адміністрації діаспори.

У конфліктних ситуаціях швидка комунікація стає ключовою для держав. Соціальні мережі можуть бути ефективним інструментом у випадках, коли прямий контакт є проблематичним [69]. Вони знижують бар'єри для входу осіб і груп, які хочуть комунікувати, та збільшують швидкість і масштаб поширення інформації. Однак це також має наслідки, включно з конкуренцією між новинними платформами за швидкість публікації матеріалів. Прагнення бути першими може призвести до недостатньої перевірки інформації.

Здатність соціальних медіа забезпечувати двосторонню комунікацію є ще одним важливим аспектом для країн або сторін у конфлікті. Досягнення взаєморозуміння, як однієї з цілей публічної дипломатії, полегшується завдяки функціям соціальних мереж, які дозволяють залишати коментарі та поширювати повідомлення. Через цей цифровий діалог, подібний до двосторонньої комунікації в реальному світі, у цифрових публічних просторах може формуватися взаєморозуміння [44].

Використовуючи соціальні мережі, уряди можуть поширювати інформацію більш ефективно, оминаючи традиційних «воротарів» (gatekeepers) у медіа та безпосередньо звертаючись до внутрішніх і глобальних аудиторій. Двостороння комунікація допомагає зрозуміти й врахувати занепокоєння іноземної аудиторії, а також її точку зору на ту чи іншу ситуацію [25].

Соціальні мережі стали потужною платформою для стратегічної взаємодії, яка виходить за межі простого обміну інформацією. Вони дозволяють будувати відносини та просувати зовнішньополітичні цілі. Зростання популярності соціальних мереж суттєво вплинуло на публічну дипломатію, порушивши традиційні підходи завдяки можливості прямої взаємодії в реальному часі [71]. Такі платформи, як X (Twitter) і Facebook, вимагають чітких стратегій охоплення

аудиторії. Наприклад, Facebook частіше асоціюється з культурною дипломатією, тоді як X (Twitter) більше використовується для адвокації. Дослідження підкреслюють важливість X (Twitter) для публічної дипломатії, Weibo — для електронної дипломатії, акцентуючи увагу на необхідності стратегічного планування та ефективної комунікації для максимального використання цих платформ [46, 22].

Прозорість та участь недержавних акторів у міжнародних дискусіях сприяють зростанню довіри громадськості до державної політики. Демократичний цифровий публічний простір живить процес формування політики, орієнтований на інтереси суспільства в цілому. Це підтверджує значення соціальних мереж як інструменту для зміцнення довіри та відкритості [35].

Дослідження цифрової дипломатії підтверджують, що здатність соціальних мереж формувати позитивний імідж і впливати на сприйняття відповідає цілям публічної дипломатії. Наприклад, аналіз 12 935 твітів від 8 органів Європейського Союзу у 2020–2021 роках показав, що Twitter допоміг відновити імідж ЄС під час кризи COVID-19. У гострій фазі кризи зміст публікацій залежав від керівництва, однак згодом дипломати почали створювати більш оригінальний контент. Це підтверджує зв'язок між стратегічними наративами та ефективністю цифрової дипломатії [59].

Важливим інструментом цифрової дипломатії є віртуальні конференції, онлайн-заходи та відеозустрічі, які дають змогу дипломатам долати географічні обмеження і вести переговори, обговорювати кризи й укладати угоди за допомогою різноманітних платформ. Особливо помітну роль ці інструменти відіграли під час пандемії COVID-19, коли більшість офлайн зустрічей довелося замінити або доповнити цифровими форматами. Дипломатичні дискусії, двосторонні зустрічі, багатосторонні саміти та міжнародні конференції проводяться віртуально за допомогою таких інструментів для відеоконференцій, як Zoom, Microsoft Teams або Cisco WebEx.

Проведення переговорів, консультацій і діалогів у дистанційному форматі дозволяє дипломатам та офіційним особам обговорювати й вирішувати різноманітні міжнародні питання без необхідності фізичної присутності. Віртуальна дипломатія сприяє ширшій участі та інклюзивності, дозволяючи залучати ширше коло зацікавлених сторін, експертів і представників із різних регіонів без обмежень, пов'язаних із подорожами. Дипломати з різних країн можуть співпрацювати в режимі реального часу над спільними ініціативами, угодами чи проєктами, сприяючи співпраці та координації, незважаючи на фізичну віддаленість.

У кризових ситуаціях або під час надзвичайних подій віртуальна дипломатія забезпечує швидке спілкування, координацію та прийняття рішень між урядами, міжнародними організаціями та іншими зацікавленими сторонами. Віртуальні платформи використовуються для переговорів щодо торгівлі, бізнес-зустрічей, інвестиційних форумів та економічних самітів, сприяючи міжнародній торгівлі та економічній співпраці.

Крім того, віртуальна дипломатія підтримує заходи з нарощування потенціалу, організовуючи майстер-класи, семінари та тренінги на різноманітні дипломатичні теми, що сприяє обміну знаннями серед дипломатів та офіційних осіб. Її значення зростає особливо під час глобальних криз або обмежень на подорожі, надаючи дипломатам можливість підтримувати зв'язки, проводити дипломатичні заходи та ефективно взаємодіяти з міжнародними партнерами.

Запуск онлайн-кампаній, цифрових адвокаційних заходів і ініціатив у сфері зв'язків із громадськістю є важливим інструментом для просування інтересів, політики та цінностей країни в контексті глобальних питань. Цифрова адвокація та кампанії в дипломатії включають використання онлайн-платформ і цифрових інструментів для адвокації політики, підвищення обізнаності про глобальні проблеми та залучення підтримки дипломатичних ініціатив.

Уряди та дипломатичні місії використовують цифрові платформи для просування конкретних політик, ініціатив або позицій щодо глобальних питань, таких як зміна клімату, права людини, торговельні угоди та зусилля з побудови

миру. Завдяки використанню соціальних мереж, вебсайтів, блогів та мультимедійного контенту дипломатичні органи надають доступну інформацію про складні дипломатичні питання, підвищуючи обізнаність та розуміння громадськості.

Цифрові інструменти також сприяють залученню громадян через використання онлайн-петицій, опитувань та інтерактивного контенту, щоб мобілізувати підтримку й збирати думки громадян щодо дипломатичних пріоритетів чи міжнародної політики. Співпраця з інфлюенсерами, експертами та відомими особистостями в різних галузях допомагає посилювати дипломатичні повідомлення, досягати ширшої аудиторії та підвищувати довіру до дипломатичних ініціатив.

Для ефективного донесення дипломатичних повідомлень широко використовуються захоплюючі наративи, мультимедійний контент, інфографіка, відео та техніки сторітелінгу, які залучають аудиторію на соціальних і цифрових платформах. Аналіз даних та використання метрик дозволяють оцінювати вплив і охоплення цифрових кампаній, що допомагає дипломатам удосконалювати стратегії та оптимізувати майбутні адвокаційні зусилля.

Координоване впровадження кампаній на різних цифрових платформах забезпечує узгодженість і широке поширення повідомлень, максимізуючи видимість і залучення. Цифрова адвокація та кампанії відіграють ключову роль у формуванні громадської думки, мобілізації підтримки та впливі на ухвалювачів рішень у дипломатичній сфері. Вони дозволяють урядам і дипломатичним структурам ефективно комунікувати свої пріоритети та взаємодіяти з різноманітними аудиторіями по всьому світу [20].

Аналітика великих даних (Big Data) і штучний інтелект (ШІ) усе більше інтегруються в механізми цифрової дипломатії. Ці технології допомагають оперативно збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації, що циркулює у відкритих джерелах, соціальних мережах та онлайн-ЗМІ. Завдяки аналітичним алгоритмам можна виявляти тенденції, прогнозувати реакції на певні заяви або рішення, а також відслідковувати дезінформацію чи ботоферми,

які можуть негативно впливати на імідж держави. Це надає міністерствам закордонних справ нові можливості для ухвалення рішень на основі даних, водночас відкриваючи перспективи цілеспрямованого формування меседжів і врахування специфіки конкретних груп користувачів. Разом із тим такі підходи вимагають зваженого ставлення до етичних питань, зокрема щодо приватності та безпечного зберігання даних, а також ризику надмірної автоматизації дипломатичних процесів, де живе спілкування може відігравати ключову роль у вибудовуванні довіри [23].

Застосування штучного інтелекту в дипломатичних практиках створює нові масштабні та трансформаційні можливості [61]. Серед них – зміцнення міжнародної співпраці, вдосконалення якості підготовки дипломатів, прогнозування політичних криз та гуманітарних катастроф. У традиційній та публічній дипломатії ШІ стає значущим інструментом у геополітичному ландшафті, впливаючи на баланс сил. Ці розробки включають створення віртуальних посольств, використання ботів для комунікації з громадянами та призначення цифрових послів, що сигналізує про перехід до більш динамічного й технологічно інтегрованого підходу до дипломатії. Ця еволюція узгоджується з глобальними цілями, такими як демократія, побудова миру, захист прав людини та охорона навколишнього середовища.

Значний технологічний прогрес, особливо в галузі ШІ, пропонує нові способи посилення можливостей дипломатичного корпусу [47]. Наприклад, угорська інновація – блокчейн-додаток для кібердипломатії – посилює традиційні дипломатичні функції [30]. Цей додаток забезпечує безпеку комунікацій за допомогою шифрування та багаторівневого доступу, спрямованого на задоволення потреб глобальної дипломатичної спільноти. Він сприяє управлінню викликами цифрових технологій, дозволяючи дипломатичному сектору успішно адаптуватися до змін міжнародних відносин.

Сучасні студії спрямовані на дослідження того, як ШІ трансформує дипломатію під час криз, таких як конфлікти, міграції та пандемії. ШІ пропонує розширені інструменти для моніторингу, аналізу та формування відповідей,

використовуючи машинне навчання для класифікації, генерації та прогнозування. Дослідження показують, що ШІ ефективно застосовується в миротворчих переговорах ООН та стратегічному плануванні інтервенцій. Інструменти, які підтримуються ШІ, покращують консульські послуги, розподіл ресурсів, управління очікуваннями громадськості та комунікацію. Інтеграція нетрадиційних даних, таких як дані соціальних мереж і супутникові зображення, додає нових можливостей для ситуаційного аналізу. Однак впровадження ШІ в дипломатії вимагає відповідального обміну даними, розробки інтерпретованих і надійних моделей ШІ, а також підвищення кваліфікації персоналу, який відповідає за реагування в кризових ситуаціях, для повного використання цих технологій.

Хоча ШІ може бути корисним для генерації ідей, існують занепокоєння щодо безпеки обробки інформації. Уже сьогодні зафіксовано випадки витоку даних, введених у ChatGPT [32]. Проблема полягає у неможливості точно встановити наскільки безпечно використовувати такі інструменти у випадках обробки секретних або дипломатичних документів або особистих даних дипломатів, які працюють із платформою. До того ж дипломатична мова є надзвичайно чутливою до формулювань і виразів, які використовуються. Текст, згенерований програмою, може бути граматично ідеальним, але неприйнятним у дипломатичному контексті.

Регулювання використання ШІ має певні особливості. На цьому етапі історичного розвитку ШІ ще не здатний самостійно реалізовувати рішення в реальних умовах. Він виконує лише ті завдання, які йому задають люди. Ми можемо аналізувати переваги його використання, але ChatGPT та подібні моделі обробляють інформацію, отриману з таких джерел, як Інтернет. Водночас потенційне регулювання глобальної політики за допомогою ШІ або його специфічного програмування може наражати нас на загрозу «цифрового тоталітаризму», коли контроль почне втручатися у приватність і права людини. Тому правове регулювання використання ШІ є критично важливим. До того ж

його алгоритми повинні проходити етичну та політичну оцінку перед впровадженням.

Кожен із цих інструментів не можна розглядати як універсальне рішення, оскільки цифрова дипломатія передбачає гнучке комбінування різних підходів залежно від політичного контексту, рівня розвитку цифрової інфраструктури, а також конкретних культурних та історичних особливостей регіону. Важливою складовою залишається здатність дипломатів інтегрувати отримані цифрові дані у традиційну дипломатичну практику: зокрема, доповнювати офіційні перемовини аргументами, які базуються на результатах моніторингу соцмереж, або враховувати результати онлайн-консультацій з експертними спільнотами. Усе це свідчить про поступовий перехід від жорстких ієрархічних моделей комунікації до більш відкритих та багатоаспектних форматів, у яких цифрові інструменти виступають каталізаторами прискорення й урізноманітнення дипломатичних процесів.

Таким чином, інструменти цифрової дипломатії перетворюють саму логіку взаємодії між державами й глобальною аудиторією, роблячи її більш інтерактивною, динамічною та чутливою до дії зовнішніх чинників. Соціальні мережі, віртуальні заходи, аналітика великих даних, онлайн-кампанії та механізми краудсорсингу здатні не лише оперативно поширювати інформацію, а й розширювати коло зацікавлених учасників, які можуть впливати на зовнішньополітичний дискурс. Водночас такий широкий спектр можливостей супроводжується і новими ризиками, пов'язаними із забезпеченням безпеки даних, протидією дезінформації та належною модерацією відкритих цифрових просторів. Кінцевий результат залежить від грамотного поєднання технічних інновацій із традиційними засадами дипломатії, де головними цінностями залишаються довіра, прозорість та взаємна повага між міжнародними акторами.

Таким чином, цифрова дипломатія, виступаючи критично важливим елементом сучасних міжнародних комунікацій, одночасно розширює можливості держав у глобальному інфопросторі та створює нові виклики для безпеки й стабільності міжнародної системи. Соціальні мережі, аналітика

великих даних, віртуальні заходи та інші цифрові інструменти значно підвищують швидкість, інтерактивність і масштаб контактів між державами та світовою аудиторією, формуючи нову логіку зовнішньополітичної діяльності. Однак паралельно з цим зростають ризики, пов'язані з маніпуляцією інформацією, поширенням фейкових новин і технічними проблемами захисту чутливих даних. Виклики, спричинені інформаційним проривом, вимагають від дипломатичних структур гнучкості та інновацій, а також усвідомлення того, що ефективна комунікація не може зводитися лише до технологій. Практика переконує, що найкращий результат досягається тоді, коли цифрові інструменти гармонійно поєднуються з традиційними форматами взаємодії, заснованими на особистих контактах, довірі та емпатії, що дає змогу зберегти автентичність і етику дипломатичних відносин в умовах стрімкої цифрової трансформації.

Отож, цифрова дипломатія постає як один із найважливіших чинників сучасних міжнародних комунікацій, поєднуючи традиційні засади зовнішньої політики з можливостями інформаційно-комунікаційних технологій. Її формування пов'язане з еволюцією світового порядку, появою соціальних мереж та посиленням ролі громадськості у міжнародних процесах. Від інтерактивних платформ для обміну повідомленнями та аналізу великих даних до створення віртуальних посольств — все це свідчить про перехід до більш відкритої й динамічної форми дипломатії, здатної швидко реагувати на глобальні виклики та вести суспільний діалог у режимі реального часу. Водночас цифрова доба зумовлює нові ризики, пов'язані з поширенням дезінформації, кіберзагрозами та необхідністю збереження безпечних каналів зв'язку. Пошук оптимального балансу між прискореними комунікаціями та глибиною дипломатичних відносин вимагає від держави використання інноваційних технічних рішень і водночас збереження культурно-етичних основ зовнішньої політики. Такий симбіоз має потенціал перетворити цифрову дипломатію на рушійну силу зміцнення міжнародної довіри й ефективного просування національних інтересів у глобальному інфопросторі.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ЦИФРОВОЇ ДИПЛОМАТІЇ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКІ ПРАКТИКИ

2.1 Аналіз стратегій цифрової дипломатії іноземних країн

Цифрова дипломатія Європейського Союзу, що виникла на перетині комунікаційних технологій та зовнішньої політики, набуває особливого значення в контексті глобальних викликів і внутрішньої інституційної специфіки Союзу. Її розгортання значною мірою пов'язане з діяльністю Федеріки Могеріні, яка, обійнявши посаду Високого представника ЄС із закордонних справ і політики безпеки, акцентувала роль соціальних мереж, зокрема платформи Twitter, у просуванні стратегічних меседжів. Пандемія Covid-19 пришвидшила цей процес, адже вимога підтримувати контакти у віртуальному середовищі зробила цифрові канали провідним інструментом у збереженні комунікації не лише між інституціями ЄС, а й із ширшими аудиторіями за межами Європи [53].

Європейська служба зовнішніх дій відіграє центральну роль у формуванні та реалізації цифрової дипломатії, адже саме на цей орган, утворений у 2011 році, було покладено функцію забезпечення єдиної зовнішньополітичної комунікації. Структурою, що координує цифровий напрям, виступає підрозділ стратегічної комунікації, який розробляє публічні меседжі, веде офіційні облікові записи у соціальних мережах та сприяє узгодженню дій держав-членів. Важливим доповненням до цього є мережа делегацій ЄС, що мають власні цифрові платформи і відіграють роль «польових» акторів, налагоджуючи діалог з локальними спільнотами в різних країнах світу. Залежно від рівня доступних ресурсів ці представництва можуть демонструвати різну ефективність, проте всі вони залучені до загального процесу формування позитивного іміджу ЄС та поширення інформації про діяльність Союзу [43].

Сутнісною ознакою цифрової дипломатії ЄС є прагнення підкріпити власну «м'яку силу», позаяк регіональна організація має відносно обмежені

засоби формування жорстких силових впливів. Цифрові канали дозволяють поширювати наратив про Євросоюз як «принципового та прагматичного глобального гравця», здатного ефективно реагувати на транскордонні проблеми, від зміни клімату до пандемічних загроз. При цьому Європейська комісія через свої Генеральні директорати у сфері торгівлі та міжнародного партнерства дедалі активніше запроваджує нові формати онлайн-взаємодії, в яких розкриває економічний, соціальний та гуманітарний потенціал політик ЄС. Від офіційних сайтів та пресрелізів увага дедалі більше зміщується на соціальні мережі та мультимедійні платформи, що дозволяють встановлювати багатосторонній зв'язок з аудиторією і реагувати на виклики дезінформації [72].

Водночас цифрова дипломатія ЄС нашоухується на кілька суттєвих перешкод. Передусім це складна структура зовнішньої політики, у якій поєднуються міжурядові та наднаціональні елементи. Недостатня уніфікованість меседжів, викликана множинністю акторів, знижує ефективність цифрових комунікацій і може викликати непослідовність у тому, як ЄС представляє себе у світі. Крім того, прискорене зростання онлайн-активностей негативного характеру, пов'язаних із кібератаками, фейковим контентом та тролінгом, ставить під сумнів надійність офіційної інформації та вимагає масштабної протидії з боку відповідних підрозділів ЄС. Ще одним викликом є брак «справжньої» взаємодії з цільовою аудиторією: суто інформаційні повідомлення без належного зворотного зв'язку не дають можливості вповні скористатися перевагами цифрових каналів у форматі діалогу [24].

Незважаючи на зазначені труднощі, ЄС продовжує посилювати свої позиції в царині цифрової дипломатії та вдосконалювати механізми координації. Розбудова спільної стратегічної лінії, збільшення кадрових та фінансових ресурсів, а також якісний моніторинг дезінформації та оперативне реагування на загрози посилюють спроможність ЄС брати участь у глобальному цифровому дискурсі на рівних із провідними державами. Технологічна складова стає дедалі важливішою у зовнішньополітичному інструментарії Союзу, відкриваючи перспективи для побудови більш прозорого, інклюзивного і водночас потужного

механізму взаємодії з міжнародною спільнотою. Усе це свідчить, що цифрова дипломатія надалі залишатиметься однією з ключових форм презентації ЄС на світовій арені, адже саме вона здатна поєднати ідейні засади «м'якої сили» з можливостями миттєвого охоплення та ефективного впливу на глобальні аудиторії.

Цифрові медіа є важливим інструментом розширення впливу Європейського Союзу на міжнародній арені, оскільки дозволяють проєктувати його ідентичність і демонструвати здатність долучатися до глобальних процесів. В основі такого впливу лежить специфічна корпоративна ідентичність, яку ЄС прагне вибудувати через наратив про власні цінності й прагнення. Цей наратив, закріплений у внутрішніх стратегічних документах, репродукується через офіційних представників та зовнішньополітичні структури. Із розширенням компетенцій у сфері зовнішньої політики ЄС поступово утвердився як «нормативна сила» (Manners, 2002), що має на меті просувати мир, безпеку й демократію на противагу жорстким силовим підходам. Проте зростання геополітичної напруги та внутрішні кризи спонукали ЄС переосмислити акцент на «м'якій силі», зокрема запровадивши концепцію «стійкості» і «принципового прагматизму», аби досягти балансу між цінностями і політичною реальністю.

Водночас посилюється увага до того, як ЄС комунікує свою нову зовнішньополітичну орієнтацію. У Глобальній стратегії 2016 року стратегічні комунікації постають нарівні з традиційними дипломатичними інструментами, а цифрові платформи, зокрема соціальні мережі, визначаються основним засобом взаємодії з міжнародними аудиторіями. Численні рекомендації у внутрішніх документах наголошують, що делегації ЄС мають відображати «принципово-прагматичний» курс Союзу, підкреслюючи його внесок у демократичні перетворення, розвиток торгівлі та підтримку гендерної рівності. При цьому акції на кшталт «Trade Policy 2.0» і спеціальні хештеги під час ратифікації угод (наприклад, СЕТА) покликані показати дієвість зовнішньополітичних ініціатив у повсякденному житті компаній та громадян. Такий підхід слугує не лише для

пропагування принципів ЄС, а й для посилення репутації та легітимності організації, якій бракує безпосередніх механізмів «знизу догори» [28].

Успішними кейсами цифрової дипломатії ЄС стали переговори щодо ядерної угоди з Іраном, коли учасники процесу, включно з Верховним представником ЄС, активно використовували Twitter для оперативного інформування громадськості та формування позитивного образу Союзу як ключового посередника. Водночас огляд цих практик свідчить, що публічна й відкрита взаємодія часто зводиться до трансляції узгоджених меседжів, а не до повноцінного діалогу. Попри намір ЄС уникати реалізації суто інформативного підходу, внутрішня інституційна складність, необхідність враховувати позиції держав-членів і ризик «витоку» конфіденційних деталей стримують готовність вести відкриту онлайн-дискусію.

Після російського вторгнення в Україну цифрова дипломатія ЄС набула виразно політичного характеру. Це означає, що рішучі заяви у соціальних мережах супроводжуються конкретними діями. Офіційні акаунти ЄС у X (Twitter) демонструють, як війна завдала шкоди відносинам між ЄС і росією. Це створює репутаційний виклик для офіційної комунікації ЄС. Агресивна зовнішня політика в.путіна, конфліктні порядки денні та недовіра до спільного сусідства ще більше загострили напруженість між лідерами ЄС і росією. Офіційні акаунти ЄС рясніють гострими засудженнями російської агресії.

Війна, попри свої жахіття, сприяла солідарності українців. За рішучими заявами ЄС у соціальних мережах стоїть безліч хештегів #StandWithUkraine, які підтримують незалежність України. Цифрові повідомлення ЄС підкреслюють, що Україна бореться не лише за своє виживання, але й за безпеку всього ЄС. Лідери ЄС у своїх акаунтах у X закликають до повної інтеграції України в ЄС. Водночас відбувається ідеологічний конфлікт між російським експансіонізмом і європейським лібералізмом.

Війна росії проти України стала поворотним моментом для цифрової дипломатії ЄС. Президентка Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн у своїх публікаціях запевняла, що ця війна стане визначальним моментом для ЄС. Вона

закликала всі країни ЄС твердо підтримати Україну. Високий представник ЄС із закордонних справ Жозеп Боррель наголосив у соціальних мережах, що Європа повинна взяти на себе повну стратегічну відповідальність за Україну. Президентка Європарламенту Роберта Мецола у своїх публікаціях використовувала потужну геополітичну мову, засуджуючи Росію.

Президент Європейської ради Шарль Мішель у своєму виступі на щорічній конференції Європейського оборонного агентства процитував засновника Ради Європи Робера Шумана, підкресливши, що «Європа не буде створена миттєво, але вона буде створена». Цифрові технології дедалі більше стають рушієм геополітичної конкуренції та барометром глобального впливу.

Залишається питання, чи зможе нова дипломатична цифрова мова ЄС продовжити сприяти його амбіціям після завершення конфлікту. Війна Росії проти України висвітлила необхідність ЄС переосмислити свої стратегічні наративи. Цифрова дипломатія повинна поєднуватися з цифровою зовнішньою політикою, щоб створити амбітну нову «розумну» цифрову мову [54].

Притаманна ЄС фрагментація залишається найбільшим викликом для координації зовнішньополітичного меседжу, особливо в періоди криз, які мають внутрішнє походження, але й підривають імідж Євросоюзу за його межами. Події на кшталт «боргової кризи єврозони» чи різкий сплеск міграції до європейських кордонів загрожували девальвацією глобального «бренду» ЄС як взірця політичної стабільності та соціально-економічного прогресу. Хоча ЄС і декларує готовність активно відповідати на інформаційні загрози та дезінформацію, більшість зусиль сконцентровано на внутрішньоєвропейській проблематиці, тоді як комунікаційні стратегії поза межами Союзу часто не мають належних ресурсів для нейтралізації негативних наративів. У результаті цифрова дипломатія ЄС, попри свою проголошену ціннісно-принципову основу, не завжди здатна змінювати скептичні чи відверто критичні уявлення, оскільки контроль над меседжем переважає над пошуком дієвої взаємодії з різноманітними глобальними аудиторіями.

Цифрова дипломатія стала ключовим каналом для НАТО з метою комунікації стратегічних цілей, політичних цінностей і військового потенціалу. Дослідники ведуть дискусію щодо того, чи є цифрова дипломатія лише додатковим інструментом для досягнення традиційних цілей зовнішньої політики, чи вона докорінно змінила формати дипломатичної практики. У будь-якому разі, завдяки соціальним мережам, офіційним веб-ресурсам та іншим цифровим каналам НАТО може напряму транслювати свої наративи глобальній аудиторії, частково або повністю обходячи традиційні ЗМІ.

Цифрова присутність НАТО виконує подвійну функцію: повсякденної комунікації та інструмента для подолання криз. Під час зростання напруженості дописи в соцмережах здатні як посилити, так і знизити градус конфлікту, а відтак відіграють критично важливу роль у формуванні світового політичного дискурсу. Оскільки НАТО є міжнародною організацією, а не окремою державою, його цифрові повідомлення мають особливу специфіку, співмірну з «дипломатією у соціальних мережах» на рівні держав. Це допомагає Альянсу впливати на ставлення аудиторій і оперативно реагувати на глобальні події.

Колишній Генеральний секретар НАТО Яап де Хооп Схеффер у 2007 році охарактеризував підходи Альянсу до інтернет-комунікації як «кам'яний вік». У відповідь НАТО розпочало масштабні інвестиції в сучасні цифрові канали: офіційні веб-сайти, сторінки у соціальних мережах і спеціалізовані стратегії цифрової взаємодії. Переломним моментом став Саміт у Страсбурзі-Келі 2009 року, де було визнано, що «стратегічні комунікації» мають бути невіддільним інструментом для досягнення цілей Альянсу.

Досвід участі НАТО в операції в Афганістані, зокрема протидія інформаційній активності «Талібану», ще раз підкреслив важливість проактивного цифрового залучення. Внаслідок цього НАТО започаткувало низку веб-проектів (наприклад, «НАТО TV»), залучало фахівців із досвідом корпоративного управління репутацією, а також створило нові інституційні структури, як-от Центр передового досвіду зі стратегічних комунікацій. Загрози гібридної війни, насамперед із боку Росії, прискорили ці зміни.

Застосування підходу «стратегічних наративів» дає змогу дослідити, як НАТО формує цілісну систему розповідей про свою роль у міжнародній системі (наративи про систему), свою ідентичність як захисника цінностей і безпеки (наративи про ідентичність), а також конкретні політичні цілі (наративи про конкретні питання). У стратегіях публічної дипломатії НАТО часто поєднуються військовий імідж із цінностями свободи, демократії та верховенства права — ідеалами, які необхідно постійно підтверджувати, аби зберегти підтримку з боку країн-членів і світової спільноти.

Зображення, відеоматеріали та інший візуальний контент набувають особливої важливості для залучення ширших аудиторій, зокрема тих, хто зазвичай не виявляє інтересу до безпекової чи геополітичної тематики. Через короткі, чіткі й привабливі з візуального погляду повідомлення НАТО може розширити коло зацікавлених, впливати на те, як його дії сприймаються назовні, і швидко реагувати на події чи критику.

Вторгнення росії в Україну знову підтвердило призначення й місію НАТО як союзу колективної оборони та водночас зменшило потребу виправдовувати безпекову функцію Альянсу. Попри це, цифрова дипломатія лишається незамінною. НАТО має збалансовувати нагальність військових заходів із необхідністю аргументувати та пояснювати свої дії у публічному просторі. Роблячи це, Альянс прагне зберігати фундаментальні цінності — демократію, верховенство права та особисту свободу — водночас уникаючи зайвого загострення з ядерним противником.

Проте НАТО стикається з низкою випробувань:

- Необхідність знайти оптимальний баланс між риторикою «жорсткої сили» та прагненням постати стабілізуючим глобальним актором.
- Потреба розробляти та координувати меседжі, що відгукуватимуться різним аудиторіям у більш ніж тридцяти державах-членах.
- Потреба забезпечувати єдність і спільну мету, одночасно долаючи політичні розбіжності у великому Альянсі.

За останнє десятиліття НАТО почало цілеспрямовано формувати у цифровому просторі власний образ як космополітичного захисника гендерної справедливості й прав людини, аби легітимізувати свою діяльність і саме існування. Яскравим прикладом такого підходу є його тематичні наративи, зокрема щодо операцій в Афганістані, а також залучення відомих особистостей до висвітлення питань сексуального та гендерно зумовленого насильства у збройних конфліктах. Так, великий суспільний резонанс мала співпраця з голлівудською акторкою Анджеліною Джолі, яка відвідала штаб-квартиру НАТО в Брюсселі у 2018 році, щоб обговорити з Генеральним секретарем Альянсу проблему насильства у конфліктах. Не менш показовою є поява лейтенанта Королівських ВМС Норвегії та Instagram-інфлюенсера Лассе Матберга як «обличчя НАТО» під час найбільших із часів Холодної війни навчань Trident Juncture: завдяки своїй медійності й «образу вікінга» він привабив широку аудиторію до контенту про військовий потенціал та цінності Альянсу.

Формування гендерно чутливого наративу особливо простежується в межах політики НАТО з виконання Порядку денного «Жінки, мир, безпека» (WPS), що з'явилася у 2007 році й була переглянута у 2016-му. Поточна ж редакція плану дій 2021 року наголошує на тому, що принципи WPS послідовно відображаються в комунікаційних продуктах НАТО, у тому числі у цифровому середовищі. Певним показником цього став комплекс онлайн-ініціатив у роки пандемії Covid-19, коли діяльність урядових структур і громадських організацій перемістилася до віртуального формату. У 2020 році НАТО, відзначаючи двадцятиріччя Резолюції РБ ООН 1325, провело серію «цифрових діалогів», зокрема «Conflict-Related Sexual Violence» і «#Gender Infodemic: Data, Disinformation & a Digital Future», що транслювалися наживо на офіційному сайті Альянсу й отримали подальше охоплення в YouTube та Twitter.

Попри те, що найпомітніші зусилля НАТО у цифровій комунікації щодо гендерних питань активізувалися в останнє десятиріччя, витoki цієї тенденції простежуються ще в часи завершення місії ISAF в Афганістані. Перед

виведенням військ із країни у 2014 році Альянс запустив ініціативу Return to Nore з метою сформувати «власну історію про Афганістан». Цей проєкт, що відзначений нагородами, поєднував інтерактивний вебсайт із поширенням контенту в соціальних мережах, пропонуючи розповіді окремих осіб — як військових НАТО, так і цивільних афганців, насамперед жінок. Хоча такий підхід і допоміг підкреслити моральну легітимність дій Альянсу, він водночас був побудований на наративі «маскулінного захисника» і «фемінізованої жертви», репрезентуючи афганських жінок переважно як тих, хто потребує підтримки ззовні.

Використання образів відомих постатей поглибило цю тенденцію. У січні 2018 року Анджеліна Джолі разом із Генеральним секретарем НАТО дала пресконференцію та спільно написала колонку в The Guardian, що привернуло увагу видань, які зазвичай не пишуть про військові союзи (наприклад, PopSugar чи People). Хоча співпраця Джолі з НАТО мала нетривалий характер, вона заклала основу для того, щоб Альянс зміг показати себе «гендерно справедливим» гравцем на міжнародній арені. Іншим прикладом залучення зірковості став Лассе Матберг, який завдяки своїй привабливій зовнішності й великій армії підписників у соцмережах зміг «нормалізувати» найбільші в історії НАТО навчання Trident Juncture і привернути до них увагу медіа, зокрема й російських пропагандистських ресурсів. Такі формати — від «Return to Nore» до «#WeAreNATO» — втілюють «олюднення» Альянсу в цифровому просторі, поєднуючи персональні історії з масштабними системними наративами про роль НАТО у світі.

Проте коли РФ розпочала повномасштабне вторгнення в Україну у лютому 2022 року, цифрова дипломатія Альянсу значно змінилася. У перші два тижні після вторгнення (від 24 лютого до 10 березня) у Twitter-акаунті @NATO з'явилося 287 твітів чи ретвітів, що здебільшого фокусувалися на демонстрації військової потужності, єдності союзників і підтримці сусідніх з Україною держав-членів. Майже чверть публікацій містили військові зображення — танки, озброєння, військовий персонал, а близько 12% — лідерів країн, які тиснуть

одне одному руки або відвідують кордони «східного флангу» НАТО. Водночас тематиці захисту прав жінок і гендерної справедливості Альянс приділив мінімальну увагу, навіть попри Міжнародний жіночий день, що свідчить про повернення до «реальної політики» і більш «мускулінного» наративу.

На відміну від ситуації в Афганістані, коли для обґрунтування присутності НАТО широко використовувалися історії жінок, теперішня комунікація Альянсу майже не залучає голоси українських цивільних чи представниць України. Хоча НАТО й підтримує Київ у протистоянні з Росією, воно прагне уникнути прямого втягнення у воєнні дії чи будь-яких дій, які можуть призвести до ескалації конфлікту. У такий спосіб доволі стримана цифрова реакція підтверджує, що НАТО не прагне перетворити цей збройний конфлікт на майданчик для креативних інформаційних проєктів, які зазвичай використовує для просування своїх цінностей.

Таким чином, на прикладах «Return to Hope», співпраці з Анджеліною Джолі та залучення Лассе Матберга НАТО демонструвало складні й неоднозначні гендерні наративи, які допомагали Альянсу поширювати у цифрових каналах історії про «моральну легітимність» і «захист вразливих». Однак російське вторгнення в Україну різко змістило акценти в бік реальної політики й колективної оборони, внаслідок чого НАТО утримується від відкритого просування WPS-підходу чи висвітлення жіночого досвіду в розпал війни. Це свідчить, що стратегічна цифрова дипломатія Альянсу не завжди спроможна оперативно інтегрувати гендерний і гуманітарний виміри до своїх кризових комунікацій, зосереджуючись радше на демонстрації воєнного потенціалу й союзницької єдності.

2.2 Особливості розвитку цифрової дипломатії України

Цифрова дипломатія в Україні офіційно згадується у Стратегії публічної дипломатії, ухваленій Міністерством закордонних справ у 2021 році. Вона визначається як складник публічної дипломатії, що передбачає застосування

цифрових технологій і платформ для захисту національних інтересів. Конкретні напрями роботи охоплюють взаємодію з міжнародними цифровими платформами задля формування позитивного образу України та захисту національної безпеки, організацію публічних заходів за допомогою цифрових засобів, а також використання соціальних мереж і онлайн-спільнот. Досягненню цих цілей слугує налагодження більш тісної співпраці з великими технологічними компаніями шляхом спільної діяльності Міністерства цифрової трансформації, дипломатичних установ і міжнародних цифрових платформ [15].

Особливістю української стратегії є те, що захист національних інтересів у ній переважно розглядається крізь призму комунікаційного інструменту для просування позитивного іміджу України як «цифрової держави». При цьому Україна в основному зосереджується на репрезентації себе як інноваційної країни, а не безпосередньо на збільшенні впливу через технологічну перевагу. З інституційного погляду Міністерство закордонних справ відповідає за просування інтересів країни переважно через комунікаційні продукти й кампанії, тоді як Міністерство цифрової трансформації зосереджується на розвитку та регулюванні технологічної сфери, паралельно створюючи міжнародні партнерства в цій галузі.

Повномасштабне вторгнення росії у 2022 році сприяло інтенсифікації залученості України до глобальних процесів регулювання технологій та посиленню співпраці з ЄС, який залишається ключовим партнером у цифровій політиці. У світовому контексті варто відзначити приєднання України у квітні 2022 року до Декларації про майбутнє Інтернету, ініційованої США та ЄС, що демонструє готовність слідувати західноєвропейським принципам і стандартам [36]. Іншим прикладом є участь України в зустрічі міністрів із питань цифровізації та технологій G7 у 2023 році (Японія), де заступниця Міністра цифрової трансформації України представила досвід створення «держави у смартфоні» та ДіЯ як унікального продукту, а також підтримала такі міжнародні пріоритети, як формування безпечної та стійкої цифрової інфраструктури, захист

ланцюгів постачань і розвиток «людиноцентричного» штучного інтелекту відповідно до принципів ОЕСР [55].

На рівні ООН перед Україною постають два ключових завдання. Перше пов'язане зі співпрацею з Міжнародним союзом електрозв'язку (ITU), який у березні 2022 року схвалив Резолюцію 1408 щодо надання підтримки Україні в процесі відбудови телекомунікаційної сфери. Другим важливим напрямом є участь у формуванні Конвенції ООН про кіберзлочинність (UN Cybercrime Convention), яку може бути підготовлено до проектної редакції вже 2023 року, що вимагає від України посиленої адвокації власних інтересів.

У відносинах із Європейським Союзом важливим чинником залишається статус України як держави-кандидата на вступ, отриманий у червні 2022 року. У межах наближення до Єдиного цифрового ринку ЄС Україна долучилася до кількох ініціатив. По-перше, Європейська комісія в квітні 2023-го визнала, що Dii.Signature-EU відповідає нормам Регламенту eIDAS, дозволяючи використовувати електронні підписи й печатки обох сторін із юридичною силою на території України та Євросоюзу [45]. По-друге, завдяки пролонгації домовленостей між операторами зв'язку українські абоненти можуть користуватися зниженими тарифами та безплатними дзвінками під час перебування в ЄС, і наразі триває процес внесення відповідних положень до Додатка 17-3 Угоди про асоціацію [17]. По-третє, у вересні 2022 року Україна приєдналася до Програми «Цифрова Європа» (Digital Europe Program), отримавши доступ до фінансування в галузях суперкомп'ютерів, штучного інтелекту та інших цифрових технологій. Нарешті, ініціатива «Laptops for Ukraine» дозволяє передавати та розподіляти тисячі ноутбуків, смартфонів і планшетів в освітні та адміністративні установи, найбільше постраждалі від війни [66].

Усе це свідчить, що Україна нарощує спроможність у цифровій дипломатії, водночас зміцнюючи інституційні механізми співробітництва з провідними світовими гравцями та насамперед із Європейським Союзом. Спільні ініціативи та участь у міжнародних домовленостях підкреслюють зобов'язання України

дотримуватися західноєвропейських принципів регулювання цифрових технологій, а також формують основу для реалізації довгострокової стратегії наближення до європейського цифрового простору [56].

Технічна дипломатія в Україні набула особливого значення у зв'язку з широким партнерством із транснаціональними ІТ-компаніями (Big Tech) та посиленням потреби в їхній підтримці під час війни. Утім, навіть до повномасштабного вторгнення співпраця з приватним сектором активно розвивалася, зокрема у сфері розгортання 5G-інфраструктури. Партнерство з Ericsson мало на меті зміцнити потенціал мобільного зв'язку й розширити цифрові можливості для суспільства [7]. Водночас співпраця зі світовими гравцями, як-от Huawei, продемонструвала, що геополітичний чинник істотно впливає на формування стратегії держави у виборі технологічних рішень. У контексті європейської інтеграції Україна прагне керуватися підходами ЄС щодо обмеження ризиків для критичної інфраструктури, тож партнерства мають узгоджуватися з принципом сумісності з інтересами та стандартами Євросоюзу. Особливим прикладом у воєнний час є ініціатива зі Starlink: звернення Міністра цифрової трансформації до Ілона Маска дало змогу оперативно розгорнути супутниковий Інтернет, що сьогодні критично важливий для урядових і оборонних структур. Станом на березень 2023 року в Україні функціонують 42 тисячі терміналів, фінансування яких забезпечують переважно донори та SpaceX [13]. Утім, це породжує ризики як через імовірність атак з боку росії, так і через потенційну залежність від одного постачальника.

Напрямок штучного інтелекту в Україні демонструє подібну модель співпраці: з початком вторгнення держава використовує технології розпізнавання облич американської компанії Clearview AI для виявлення російських військових, причетних до злочинів на території України. У квітні 2023 року було оголошено про подальше розширення співробітництва: 14 державних органів залучено до роботи з цією системою, і компанія планує відкрити офіс в Україні. Водночас Clearview AI вже отримала низку штрафів у країнах ЄС за порушення права на приватність, зокрема 20 мільйонів євро у

Франції згідно зі статтею 83 GDPR. Це свідчить про потребу України ретельно врівноважувати інтереси безпеки та відповідність європейським стандартам захисту даних, особливо з огляду на наміри інтегрувати такі рішення у критично важливу інфраструктуру [56].

Важливим чинником технічної дипломатії залишається підтримка з боку Big Tech та «цифрова блокада» росії. Microsoft оголосила про пакет технологічної допомоги Україні в розмірі 100 мільйонів доларів, Google надав 15 мільйонів доларів, запустив сповіщення про повітряну тривогу для Android-користувачів і розширив проєкт Project Shield для захисту українських сайтів від DDoS-атак [68]. Компанія також передала 50 тисяч ліцензій Google Workspace для забезпечення безпечної роботи державних установ. IBM підписала меморандум із Міністерством цифрової трансформації, у межах якого планується спільна розробка рішень у сфері штучного інтелекту та хмарних технологій. Водночас на тлі санкцій США та ЄС чимало корпорацій обмежили чи припинили діяльність у Росії. Такі заходи створили простір для України, аби активно залучати додаткових союзників у технологічній сфері та послаблювати військово-промисловий потенціал Росії.

Значну роль відіграють також експортні обмеження, накладені на мікроелектроніку та напівпровідники, які використовуються для розробки зброї, автомобілів і цифрових пристроїв. Компанії AMD, Intel, Qualcomm, TSMC і Samsung зупинили чи обмежили продаж цих товарів до Росії та Білорусі. ЄС у межах уже десяти пакетів санкцій посилив контроль за експортом товарів подвійного призначення, намагаючись ускладнити доступ РФ до високотехнологічних розробок. Утім, попри санкції, Росія отримує допомогу з боку Китаю, який забезпечує суттєві поставки мікроелектроніки в обхід офіційних обмежень. Це підкреслює необхідність для України не лише розвивати власний потенціал технологічної дипломатії, а й координувати дії з міжнародними партнерами для унеможливлення технологічного посилення держав-агресорів.

Українське Міністерство закордонних справ не згадує поняття «кібердипломатія» у чинній Стратегії публічної дипломатії, проте вже у 2021 році було прийнято Стратегію кібербезпеки, яка наголосила на важливості участі України в міжнародному кіберпросторі [11]. Зокрема, йшлося про просування власних інтересів на міжнародних і європейських майданчиках та налагодження тісніших зв'язків із ключовими стейкхолдерами. У 2022 році Україна продемонструвала високу стійкість до масштабних російських кібероперацій, витримавши 2194 атаки. Вагомий внесок у підвищення української кіберстійкості зробив Європейський Союз, адже напередодні повномасштабної агресії Росії литовське Міністерство оборони оголосило про розгортання в Україні Групи швидкого реагування ЄС у сфері кібербезпеки (CRRT). Завдяки участі фахівців з Естонії, Польщі та Румунії українським структурам вдалося зміцнити здатність протистояти кібератакам [56]

У березні 2022 року Україна приєдналася до Центру передового досвіду з кібероборони (Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence), що акредитований НАТО та спеціалізується на дослідженнях у галузі кібероборони [67]. На думку керівництва Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, спільні навчання і обмін інформацією про загрози мають ключове значення. Крім того, у квітні 2023 року Кабінет Міністрів України ухвалив постанову, що затверджує План заходів із реалізації Стратегії зовнішньополітичної діяльності. Документ передбачає, зокрема, приєднання до проєктів у межах Постійної структурованої співпраці (PESCO), започаткування нового кібердіалогу з ЄС і розширення взаємодії з Агенцією ЄС із кібербезпеки (ENISA). Аналогічні цілі задекларовані й у напрямі співробітництва зі США, Великою Британією та країнами «Люблінського трикутника» [10].

Таким чином, поступ України у сфері кібербезпеки виходить за рамки суто оборонних заходів і вимагає розбудови окремого напрямку — кібердипломатії. Залучення багатосторонніх механізмів, налагодження більш тісної комунікації з міжнародними партнерами й актуалізація українського досвіду протистояння кіберзагрозам здатні посилити міжнародну суб'єктність України, сприяти її

інтеграції в євроатлантичний простір і зміцнити позиції держави на глобальному ринку кіберзахисту та кіберпослуг.

Цифрова публічна дипломатія України за умов повномасштабної війни з Росією істотно трансформувалася, зосереджуючись на швидких комунікаціях, емоційному впливі та широкому охопленні міжнародної аудиторії. Ключовими суб'єктами, що формують комунікативний ландшафт, є насамперед Президент України, Міністерство закордонних справ, Міністерство цифрової трансформації, закордонні посольства, офіційні акаунти України в соцмережах (зокрема @Ukraine у Twitter та інших платформах) і громадські ініціативи, як-от United24. Вони використовують різні канали та стратегії, проте їхня діяльність об'єднана спільною метою: донести до міжнародної спільноти наратив про необхідність підтримки й солідарності з Україною.

Найвпливовішим комунікатором серед державних інституцій залишається Президент України. Його звернення публікуються щоденно в офіційних акаунтах у Twitter, Instagram, Facebook, а також транслуються у форматі відеозвернень до парламентів різних країн чи міжнародних конференцій. Головна комунікаційна стратегія офісу Президента полягає в емоційній апеляції до цінностей свободи та демократії, наочному демонструванні наслідків війни для мирного населення і закликах до конкретних дій: запровадження санкцій, надання озброєння чи фінансової допомоги. Завдяки особистому бренду президента та його комунікаційній манері (звернення “до людей”, використання метафор, простих формулювань і чіткого візуального контенту) міжнародна аудиторія отримує потужні меседжі, що підкріплюються глобальним поширенням у ЗМІ та соцмережах.

Міністерство закордонних справ провадить більш формалізовану, проте не менш масштабну комунікацію з іноземною громадськістю. Через офіційні дипломатичні канали — сайти посольств, профілі у соціальних мережах, інформаційні матеріали — МЗС подає аналітику війни, юридичні аргументи щодо порушень міжнародного права Росією та постійно наголошує на потребі нових форматів підтримки України. Фокус робиться на просуванні образу

України як країни, що захищає не лише власну незалежність, а й безпекову архітектуру Європи та світу загалом. Одночасно значна увага приділяється ініціативам, пов'язаним із євроінтеграційними процесами, аби продемонструвати прагнення України до демократичних стандартів і європейських цінностей.

Міністерство цифрової трансформації (Мінцифра) відіграє унікальну роль, поєднуючи технічний і стратегічний виміри комунікації. Воно систематично звітує про розвиток цифрових проєктів (ДіЯ, е-підпис, трансформація держпослуг), а з початком повномасштабного вторгнення зосереджується на координуванні співпраці з великими міжнародними компаніями (Starlink, Microsoft, Google та ін.). Переважна частина їхніх публікацій має акцент на високому технологічному потенціалі України, передаючи меседжі «Україна — цифрова держава», що заслуговує на розширену міжнародну підтримку. Стиль комунікації здебільшого лаконічний, із посиланням на конкретні кейси («супутниковий інтернет для військових», «кампанії проти кіберзагроз»), завдяки чому формується образ України як сучасного та перспективного ІТ-хабу.

Посольства України за кордоном стали вагомими осередками цифрової публічної дипломатії, хоча їхні можливості суттєво різняться залежно від країни перебування та наявності ресурсів. Офіційні сторінки посольств у Facebook, Twitter та Instagram, а також сайти з локалізованим контентом забезпечують безпосередню комунікацію з місцевою аудиторією і ЗМІ. Головний фокус робиться на підкресленні спільних історичних, культурних чи економічних зв'язків із країною перебування, а також на практичному залученні іноземної громадськості до волонтерських чи благодійних акцій. Такий підхід включає створення локальних івентів, виставок, конференцій з онлайн-трансляцією, акцій підтримки українських біженців, а також просування культурної спадщини України як елемента «м'якої сили».

Важливим елементом стала мережа офіційних акаунтів України у соцмережах, зокрема Twitter-акаунт @Ukraine, що вирізняється креативною та подекуди гумористичною манерою ведення. Ключова стратегія полягає у

створенні вірусного контенту — мемів, дотепних картинок чи інфографіки, яка легко поширюється світовою спільнотою користувачів. Оскільки ця сторінка часто вступає у дружні перепалки з російськими чи іншими пропагандистськими акаунтами, її діяльність допомагає сформувати лояльне коло послідовників, що активно коментують і ретранслюють українські меседжі.

Окремо варто відзначити проєкт United24, офіційну фандрейзингову платформу, яку просувають представники держави та відомі світові знаменитості. Її стратегія комунікації полягає у відкритій демонстрації прозорості фінансових потоків і результатів залучених коштів, зокрема закупівлі обладнання для військових, медичних засобів, відбудови зруйнованої інфраструктури. Завдяки популярним амбасадорам, United24 отримує розголос у західних медіа і дедалі частіше використовується як «вхідна точка» для іноземної аудиторії, що бажає допомогти Україні у простий та наочний спосіб.

Важлива роль цифрової дипломатії у досягненні політичними акторами своїх цілей стала особливо помітною під час російського вторгнення в Україну. На початку війни українське керівництво усвідомило, що в сучасних політичних умовах воно має справу з новим типом війни, результати якої залежатимуть не тільки від результатів на полі бою. Українці зрозуміли, що як слабша сторона вони не зможуть здолати росію у військовому протистоянні, враховуючи значну військову перевагу росії. Єдиний спосіб досягти своїх цілей — це забезпечити міжнародну підтримку.

З цією метою необхідно було здобути підтримку міжнародної спільноти та мобілізувати різні країни й лідерів для допомоги Україні у боротьбі за її майбутнє. З самого початку війни президент В. Зеленський присвятив значну частину свого часу та зусиль, щоб спробувати вплинути на сприйняття західної аудиторії, активно використовуючи інструменти цифрової дипломатії. Він регулярно публікував оновлення та інформацію в різних соціальних мережах, спілкувався безпосередньо з громадськістю та світовими лідерами, закликаючи їх до підтримки України. Він також виступав перед парламентами різних країн, щоб мобілізувати міжнародних ухвалювачів рішень на користь українського

народу. Для цих звернень широко використовувалися цифрові платформи, такі як Zoom, які набули популярності під час пандемії COVID-19.

Український наратив відповідає характерному підходу політичних акторів під час конфліктів — позиціонувати себе як жертву, звинувачувати іншу сторону та пропонувати рішення, що відповідає концепції проблеми, причини й рішення [70].

Україна позиціонувала себе як жертву, наголошуючи на стражданнях українського народу, особливо жінок і дітей, демонструючи жертви серед цивільного населення, руйнування та масштаби вимушеного переселення біженців. Такі повідомлення відповідають стратегії «війни за образ» — створення наративу співчуття для залучення підтримки та емпатії громадськості, що також відповідає тенденціям висвітлення подій у західних медіа.

Українці також акцентують увагу на стійкості та героїзмі своїх громадян перед обличчям війни, подаючи себе як захисників Європи та західних цінностей, таких як демократія та рівність. Особливо в комунікації з міжнародною спільнотою Україна підкреслює спільність своїх цінностей із західним суспільством.

росія і, зокрема, президент в. путін представлені як агресори, відповідальні за вторгнення в Україну. Українці наголошують на жорстокості російських дій і звинувачують їх у військових злочинах, наводячи приклади, як-от бомбардування пологового будинку або театру, що слугував укриттям для сімей із дітьми. Крім того, росію та її лідера зображають як загрозу іншим європейським країнам і демократичним цінностям.

Українське керівництво підкреслювало два ключових аспекти — необхідність припинення війни та російської агресії, а також забезпечення того, щоб Україна продовжувала існувати як незалежна суверенна держава. Водночас українська влада говорила про необхідність захисту України та її громадян. Українці закликали міжнародну спільноту сприяти досягненню цих цілей, застосовуючи тиск на росію, надаючи Україні військову та фінансову допомогу, а також будь-яку підтримку, яка сприятиме завершенню війни.

Як слабша сторона конфлікту, Україна успішно підвищила обізнаність про свою боротьбу завдяки зворотному ефекту асиметрії. Історії про жертв, руйнування та біженців відповідали нарративу співчуття, що дозволило здобути підтримку міжнародної спільноти.

Через необхідність постійно отримувати підтримку міжнародної спільноти в умовах затяжного конфлікту, Україна використовувала різні стратегії повідомлень залежно від етапу війни. На початковому етапі акцент робився на образі жертви, щоб мобілізувати емпатію. На другому етапі стратегія комунікації зосередилася на хоробрості та стійкості українців, після чого вона перейшла до третьої стратегії, яка включає краудфандинг військової допомоги та залучення користувачів соціальних мереж до безпосередньої участі у війні.

Необхідність змінювати стратегії є унікальною для українського випадку через тривалість війни та потребу утримувати увагу громадськості в умовах коротких медіациклів, коли користувачі соціальних мереж переповнені інформацією та готові перейти до наступної кризи. Використовуючи різні стратегії повідомлень і створюючи медійні події (наприклад, публічні звернення В. Зеленського на різних заходах, серед яких і Grammy Awards), українцям вдалося залишатися у фокусі уваги та продовжувати здобувати міжнародну підтримку.

Українська влада зробила спробу комунікації з населенням іншої сторони конфлікту — російським народом. Особливо на початкових етапах війни, усвідомлюючи, що російське вторгнення в Україну замовчується російськими медіа через контроль режиму над інформаційними потоками (і як частина спроб президента в. путіна мінімізувати критику), українці намагалися впливати на російське суспільство дуже креативними методами, визначивши сім'ї російських військових як слабке місце.

Спочатку була створена «гаряча лінія», на яку російські матері могли дзвонити, щоб дізнатися, чи були їхні сини-військовослужбовці захоплені в полон або вбиті. Пізніше українці почали публікувати відео з російськими військовополоненими, які телефонували своїм матерям. Тільки тоді матері

дзнавалися, що їхні сини воюють в Україні та були взяті в полон. У більшості випадків реакція матерів у цих відео була гнівною, адресованою сином за участь у війні. Найостаннішим креативним використанням цієї стратегії стало офіційне оголошення Міністерства оборони України про те, що будь-якого російського військовополоненого буде звільнено за умови, якщо його мати приїде за ним в Україну.

Українці неодноразово акцентували увагу на сім'ях російських солдатів (особливо на їхніх матерях) як на інструменті впливу на сприйняття російського суспільства, намагаючись підвищити обізнаність про вторгнення російських військ в Україну. У своїй комунікації активно використовувалися цифрові платформи. Крім того, президент В.Зеленський у своїх відеозверненнях у соціальних мережах звертався безпосередньо до росіян, розмовляючи російською мовою та надаючи їм інформацію з фронту, акцентуючи увагу на російських втратах і ціні, яку Росія платить за цю війну.

Окрім офіційних зусиль українського керівництва та уряду, завдяки можливостям, які соціальні мережі надали окремим громадянам і організаціям для взаємодії з аудиторією та просування своїх поглядів, численні громадянські ініціативи в Україні активно підтримували свою позицію у конфлікті. Серед них — історії громадян, які ділилися у соціальних мережах особистими й автентичними розповідями про війну, відеозаписи переживань у бомбосховищах, зображення руйнувань, документування громадянського спротиву російській агресії на вулицях українських міст, поширення історій героїзму разом із розповідями про жертв війни, а також свідчення біженців, які тікали із зон конфлікту, рятуючи своє життя.

Іншою тенденцією в соціальних мережах стало висміювання російських військ, що проявлялося у відео, які демонструють їхню нездатність ефективно діяти як бойові сили, фото покинутої військової техніки, що лежить на узбіччях доріг, та гумористичному контенті, зокрема оголошеннях про продаж російського танка на eBay. У складних умовах війни також були помітні різноманітні спроби підняти український дух, як-от інфографіка, що прославляє

лідерство президента В. Зеленського та подає його як супергероя, TikTok-відео українських солдатів, які танцюють під західну музику, меми та жарти, які порівнюють лідерські навички В.Зеленського з нездатністю в. путіна до керівництва, а також співставлення успіхів України з провалами росії.

Тема російського вторгнення в Україну стала ключовою у соціальних мережах на початкових етапах війни. Багато людей з усього світу ділилися інформацією, опублікованою українцями, та активно реагували на неї.

Український народ отримав безпрецедентну міжнародну підтримку. Соціальні мережі були переповнені висловами солідарності з українцями та засудженням Росії (зокрема, від знаменитостей та інфлюенсерів). Образи, які демонструють стійкість українського народу та героїзм президента В.Зеленського з одного боку, а також звинувачення президента в.путіна у воєнних злочинах — з іншого, швидко ставали вірусними. Багато користувачів соціальних мереж додавали український прапор до своїх профільних фото як знак підтримки України.

У соціальних мережах виникали різноманітні ініціативи на підтримку українців, які згодом переходили у фізичний простір: багато людей ставали волонтерами для допомоги біженцям на кордонах України або в інших країнах, збирали та розподіляли харчі й необхідні речі. У багатьох країнах громадські будівлі підсвічувалися кольорами українського прапора, що привертало увагу до війни та демонструвало підтримку українського народу.

Окрім численних заяв на підтримку України та її керівництва, а також засудження росії та в. путіна, було зафіксовано надання військової та фінансової допомоги Україні, запровадження санкцій проти росії як окремими країнами, так і міжнародними корпораціями (Amazon, Netflix, Nike, McDonald's, Coca-Cola тощо), а також міжнародне втручання у переговори між сторонами.

Щоб ґрунтовніше оцінити цифрову дипломатію України, визначити її переваги та недоліки, ми здійснили SWOT-аналіз цифрової дипломатії України

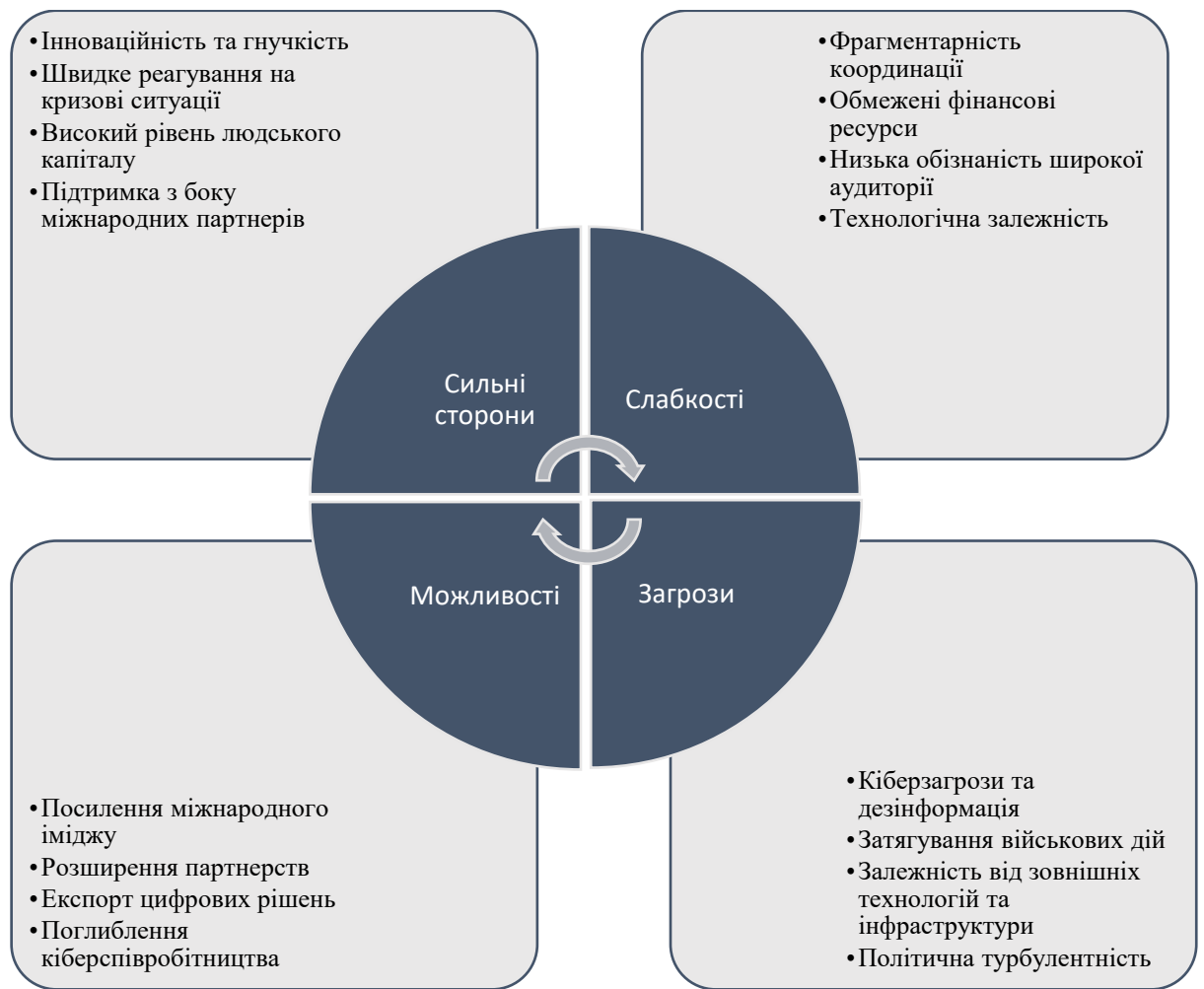

Рис. 2.1 SWOT-аналіз цифрової дипломатії України

Примітка: Укладено автором на основі [56]

Сильні сторони (Strengths)

- **Інноваційність та гнучкість.** Україна активно впроваджує нові цифрові рішення (наприклад, ДіЯ), що підвищує привабливість держави як сучасного партнера.
- **Швидке реагування на кризові ситуації.** У контексті війни Україна продемонструвала здатність оперативно залучати цифрові платформи та міжнародні ІТ-корпорації для посилення оборонних та кіберможливостей.
- **Високий рівень людського капіталу.** В Україні багато кваліфікованих ІТ-фахівців, стартапів та експертів із цифрових технологій, що створює сприятливе середовище для розвитку цифрової дипломатії.

- Підтримка з боку міжнародних партнерів. Співпраця з провідними Big Tech-компаніями та країнами ЄС і НАТО посилює резонанс цифрових ініціатив та допомагає Україні виходити на нові ринки і платформи.

Слабкі сторони (Weaknesses)

- Фрагментарність координації. Не завжди чітко розмежовані повноваження між різними державними органами (Мінцифри, МЗС, СБУ тощо) можуть гальмувати комплексний розвиток цифрової дипломатії.

- Обмежені фінансові ресурси. Велика частина бюджету спрямовується на оборону та відбудову, тож обсяг коштів на системні цифрові проекти у сфері міжнародних відносин може виявлятися недостатнім.

- Низька обізнаність широкої аудиторії. Деякі ініціативи цифрової дипломатії (онлайн-кампанії, офіційні вебпортали) можуть бути маловідомими за межами експертної спільноти, знижуючи їхній вплив на глобальну громадську думку.

- Технологічна залежність. Україна значною мірою покладається на іноземні хмарні сервіси та інфраструктуру, що створює додаткові загрози кібербезпеці та безперервності послуг.

Можливості (Opportunities)

- Посилення міжнародного іміджу. Цифрові ініціативи (співпраця з IT-гігантами, участь у глобальних форумах із технологій) сприяють формуванню позитивного бренду «цифрової України» на міжнародній арені.

- Розширення партнерств. Участь у програмах ЄС (eIDAS, Digital Europe, тощо), ініціативах G7, співпраця зі США, Британією та іншими ключовими гравцями дає змогу отримувати як фінансову, так і технічну підтримку.

- Експорт цифрових рішень. Українські розробки (Diia, кіберзахист, автоматизація держпослуг) можуть приваблювати інші держави, збільшуючи комерційні можливості та геополітичний вплив.

- Поглиблення кіберспівробітництва. Активна позиція у глобальних дискусіях про Інтернет-врядування, кіберзлочинність та безпеку відкриває шлях до створення нових альянсів, участі в проєктах ENISA, ITU тощо.

Загрози (Threats)

- Кіберзагрози та дезінформація. Російські та інші ворожі кібератаки, а також поширення фейкових нарративів можуть підірвати довіру до державних цифрових платформ та зашкодити міжнародному іміджу України.

- Затягування військових дій. Тривала війна може відволікати ресурси й увагу від довгострокових проєктів цифрової дипломатії та знижувати інвестиційну привабливість країни.

- Залежність від зовнішніх технологій та інфраструктури. У разі посилення глобальної «технологічної геополітики» конкуренція і торговельні бар'єри можуть завадити доступу України до критичних цифрових рішень і обладнання.

- Політична турбулентність. Можливі зміни урядових пріоритетів, складнощі в узгодженні з новими політичними елітами чи непередбачувані політичні рішення гальмують реалізацію сталих цифрових стратегій.

Цифрова дипломатія України, що набула популярності в останні роки, поєднує інноваційність і гнучкість з активним залученням інформаційних технологій у зовнішню політику. Вона спирається на розвинуте середовище ІТ-фахівців та стартапів, завдяки чому Україна має сприятливі умови для просування сучасних цифрових рішень і залучення провідних міжнародних партнерів. Особливу увагу привертає здатність держави оперативно реагувати на кризові ситуації: під час війни українські держоргани продемонстрували швидкість у налагодженні співпраці з великими технологічними корпораціями, що дало змогу посилити оборонні та кібернетичні можливості країни. Високий рівень міжнародної підтримки, зокрема з боку ЄС та НАТО, дає додаткові ресурси й відкриває нові напрями для розвитку цифрових ініціатив.

Водночас Україні бракує системної координації між різними відомствами, залученими до процесу цифрової дипломатії, що ускладнює реалізацію

довгострокових стратегій. Крім того, значна частина бюджету спрямовується на військові потреби й відновлення інфраструктури, що обмежує фінансування повномасштабних ініціатив у сфері міжнародних відносин. Низька обізнаність пересічних громадян і міжнародної аудиторії щодо вітчизняних проєктів ускладнює формування глобального іміджу «цифрової України», а залежність від зовнішніх технологій та хмарних сервісів поглиблює кіберризики й підвищує вразливість критичної інфраструктури.

Розвиток цифрової дипломатії дає Україні перспективу значно підвищити свій міжнародний авторитет і долучитися до глобальних альянсів у сфері регулювання цифрових платформ, кібербезпеки та інтернет-врядування. Інтеграція до європейських програм і співпраця зі США, Великою Британією та іншими державами відкриває для України додаткові фінансові та технічні ресурси, а також зміцнює фундамент для розширення експорту вітчизняних цифрових розробок. Участь у глобальних форумах і ініціативах, присвячених розвитку технологій, сприяє позиціонуванню України як сучасної інноваційної держави.

Україна може зіткнутися з поглибленням кіберзагроз і дезінформації, що підривають довіру до державних онлайн-платформ і перешкоджають формуванню позитивного іміджу. Тривалий збройний конфлікт відволікає ресурси від розвитку цивільних цифрових інструментів, ускладнює налагодження інвестицій і може призвести до «втоми» з боку міжнародних партнерів. Зовнішньоекономічні бар'єри та загострення технологічної конкуренції загрожують посиленням залежності від сторонніх постачальників цифрових рішень. Політична нестабільність чи зміни урядових пріоритетів можуть підривати сталість і послідовність проєктів, що реалізуються в межах цифрової дипломатії.

Таким чином, цифрова дипломатія України має помітний потенціал для посилення глобальної суб'єктності країни та покращення її геополітичних позицій. Для цього важливо розвивати горизонтальну взаємодію між державними інституціями, посилювати кібербезпеку, формувати суспільний

запит на цифрові послуги та розвивати стратегічні партнерства з провідними гравцями на світовій арені. Лише поєднання ефективного управління, належного фінансування та чітко визначених пріоритетів дасть можливість Україні максимально використати переваги цифрових технологій у сфері зовнішньої політики.

Цей SWOT-аналіз демонструє, що розвиток цифрової дипломатії України має перспективу посилити її міжнародну суб'єктність та покращити геополітичні позиції. Утім, для досягнення значних результатів необхідно розвивати міжвідомчу координацію, зміцнювати кібербезпеку, підвищувати рівень обізнаності й залученості громадян, а також продовжувати розбудову стратегічних партнерств із ключовими світовими гравцями.

Отже, у контексті цифрової дипломатії Євросоюз, НАТО і Україна по-різному застосовують цифрові канали для посилення власних глобальних позицій, проте в усіх випадках вони прагнуть охопити широку аудиторію та сформувати сприятливе ставлення до своїх дій. ЄС, попри внутрішню інституційну складність, активно використовує віртуальні платформи й соціальні мережі, щоб демонструвати єдність і проєктувати свої цінності, а водночас стикається з потребою координувати множинні голоси держав-членів. НАТО, з огляду на безпекову специфіку, робить наголос на публічній складовій комунікації, спрямованій на консолідацію підтримки серед країн-членів і глобального співтовариства, однак у кризових моментах сфокусованість на колективній обороні відтісняє «м'які» аспекти дипломатії на другий план. Україна, занурена у війну, водночас демонструє приклади творчого та динамічного використання цифрових інструментів, що дозволяють їй мобілізувати міжнародне співчуття та шукати нові формати співпраці з ключовими партнерами. Усе це свідчить про становлення цифрової дипломатії як невіддільної частини сучасних міжнародних відносин і підкреслює її здатність впливати на глобальний порядок денний у моменти, коли традиційні дипломатичні механізми недостатньо оперативні чи масштабні.

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА СТРАТЕГІЇ ЦИФРОВОЇ ДИПЛОМАТІЇ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ПОСОЛЬСТВ

3.1 Оцінка цифрової активності українських посольств

Станом на 2024 рік, Україна має розгалужену мережу дипломатичних представництв по всьому світу, яка включає посольства, консульства та місії при міжнародних організаціях. Згідно з даними Міністерства закордонних справ України, ця мережа охоплює понад 110 країн, забезпечуючи дипломатичну присутність та захист інтересів України на міжнародній арені [4].

Зокрема, Україна має посольства в таких країнах, як Сполучені Штати Америки, Канада, Німеччина, Франція, Велика Британія, Китай, Японія та багато інших. Крім того, функціонують консульства та консульські відділи, які надають консульські послуги громадянам України за кордоном. Також Україна представлена в міжнародних організаціях, таких як Організація Об'єднаних Націй, Європейський Союз, НАТО та інші, через свої постійні місії.

Ця широка мережа дипломатичних установ відіграє ключову роль у підтримці міжнародних відносин, розвитку економічного та культурного співробітництва, а також у захисті прав та інтересів українських громадян за кордоном.

Посольства України виконують кілька ключових функцій, що сприяють реалізації зовнішньополітичних пріоритетів країни. Зокрема, посольства підтримують діалог із політичними елітами, бізнесом і громадськістю приймаючої країни для захисту та реалізації інтересів України в таких сферах, як безпека, економіка та культура. Посольства сприяють залученню іноземних інвестицій, налагодженню торговельних зв'язків та просуванню українських товарів і послуг на світові ринки.

У період війни посольства активно працюють над формуванням міжнародної коаліції проти російської агресії, досягаючи запровадження санкцій, збільшення військової та гуманітарної допомоги, а також підтримки

України на міжнародних майданчиках. Крім того, вони активно спростовують російську пропаганду, забезпечують іноземні медіа достовірною інформацією про ситуацію в Україні та наголошують на порушеннях міжнародного права з боку РФ. Крім традиційної консульської функції, посольства організують допомогу біженцям, а також інформаційно підтримують українську діаспору.

Комунікаційна політика посольств України є одним із ключових інструментів зовнішньої політики, спрямованих на просування національних інтересів, формування позитивного іміджу країни та забезпечення інформування іноземної аудиторії про актуальні події в Україні. Основна мета цієї політики — посилення дипломатичного впливу, зміцнення двосторонніх відносин і залучення міжнародної підтримки в політичній, економічній і гуманітарній сферах.

Комунікаційна політика посольств України базується на таких принципах, як прозорість, оперативність, адаптивність до аудиторії та використання сучасних технологій. У період війни з росією ці принципи доповнюються акцентом на емоційні наративи, спрямовані на мобілізацію міжнародної громадської думки та зміцнення глобальної підтримки України.

Посольства України активно використовують різні канали комунікації для досягнення своїх цілей:

- Соціальні мережі. Основні платформи, такі як Facebook, Twitter, Instagram та LinkedIn, є важливими інструментами для оперативного поширення інформації, взаємодії з громадськістю та мобілізації підтримки. Через ці канали публікуються офіційні заяви, новини про події в Україні, а також матеріали про спільні проєкти з приймаючою країною.

- Офіційні вебсайти. Сайти посольств слугують джерелом актуальної інформації для громадян України за кордоном, а також для іноземних партнерів. Вони містять аналітичні матеріали, роз'яснення політики України, консульські оголошення та ресурси для іноземців, які бажають відвідати Україну або співпрацювати з нею.

- Прямі контакти з медіа. Посольства організують пресконференції, брифінги, інтерв'ю та інші заходи, спрямовані на залучення уваги до українських питань у міжнародному інформаційному просторі.

- Культурні заходи. Організація культурних подій, виставок, лекцій і презентацій використовується для просування м'якої сили України та поглиблення культурних зв'язків із приймаючими країнами.

- Публічні заходи. Презентації, форуми, бізнес-самміти та конференції, де представники посольств виступають із доповідями про політичні, економічні чи культурні перспективи України.

Для оцінки особливостей комунікації посольств України ми аналізували їх комунікацію на усіх доступних власних ресурсах посольств, зокрема офіційних вебсайтах та у соцмережах. В процесі роботи ми досліджували контент, який поширювали Посольство України в США та Посольство України у Великій Британії впродовж грудня 2024 р.

Офіційний вебсайт Посольства України у Сполучених Штатах Америки (<https://usa.mfa.gov.ua>) виконує важливу роль у комунікації між Посольством, громадськістю та іноземною аудиторією. Його функціональність спрямована на забезпечення доступу до актуальної інформації, підтримку українських громадян за кордоном, а також просування інтересів України в політичній, економічній і культурній сферах.

На головній сторінці сайту розміщено основну інформацію, яка включає актуальні новини, оголошення, контактні дані Посольства та посилання на соціальні мережі. Відвідувачі мають змогу швидко перейти до ключових розділів, таких як консульські питання чи двосторонні відносини. Контактна інформація Посольства представлена чітко й доступно, що сприяє зручності для користувачів.

Розділ «Про Посольство» надає інформацію про структуру установи, її керівництво та основні напрями діяльності. Окрім даних про посадових осіб і їхні сфери відповідальності, тут представлено історію дипломатичних відносин

між Україною та США. Цей розділ також акцентує увагу на пріоритетах Посольства, зокрема сприянні двосторонньому співробітництву в різних сферах.

Одним із найбільш відвідуваних є розділ «Консульські питання», що орієнтований на громадян України, які перебувають у США. Він містить детальні інструкції щодо оформлення документів, зокрема паспортів, віз, довідок та нотаріальних послуг. Також розділ охоплює питання громадянства, надання консульської допомоги в надзвичайних ситуаціях і графік прийому громадян. Це забезпечує прозорий доступ до консульських послуг і сприяє оперативному розв'язанню проблем українців за кордоном.

Розділ «Україна та США» фокусується на двосторонніх відносинах. У ньому представлено інформацію про політичне співробітництво, економічні зв'язки та культурно-гуманітарну взаємодію між країнами. Також розділ висвітлює роль США у наданні військової, гуманітарної та економічної допомоги Україні. Це сприяє формуванню позитивного образу двосторонніх відносин і залученню інтересу до спільних проєктів.

Розділ «Новини» слугує платформою для публікації офіційних пресрелізів, оголошень та фотозвітів із заходів, організованих Посольством. Він надає актуальну інформацію про події, що відбуваються як у Посольстві, так і в контексті двосторонніх відносин. Зображення та інфографіка створюють візуальний супровід, що допомагає залучити аудиторію.

Розділ «Контакти» містить детальну інформацію про розташування Посольства, телефони, електронну пошту та графік роботи. Інструкції щодо доїзду полегшують взаємодію з Посольством, особливо для громадян, які потребують консульської допомоги.

Ключовими характеристиками сайту є його структурованість, багатомовність (українська та англійська мови) та інтерактивність. Інтеграція із соціальними мережами дозволяє користувачам отримувати оновлення в режимі реального часу, а форма зворотного зв'язку сприяє оперативній комунікації з Посольством.

В цілому, головними каналами висвітлення поточної діяльності Посольства України в США та його комунікації з громадськістю виступає розділ «Новини» офіційного вебсайту, а також акаунт Посольства у мережі X (Twitter).

Розділ «Новини» на офіційному вебсайті Посольства України в Сполучених Штатах Америки є ключовим джерелом актуальної інформації про діяльність посольства та розвиток українсько-американських відносин. Публікації в цьому розділі охоплюють широкий спектр тем, що відображають багатогранність дипломатичної роботи та співпраці між двома країнами.

Аналіз публікацій дав можливість виокремити такі типи контенту, що публікується в розділі «Новини» на сайті Посольства України в США:

- Офіційні заяви та пресрелізи. Посольство регулярно публікує офіційні повідомлення, що стосуються важливих подій, зустрічей на високому рівні та спільних ініціатив між Україною та США.
- Анонси заходів. Інформація про майбутні культурні, освітні та громадські події, організовані посольством або за його участю, з метою залучення української діаспори та американської громадськості.
- Звіти про події. Опис та фотозвіти з проведених заходів, таких як виставки, концерти, конференції та інші події, що сприяють популяризації української культури та зміцненню двосторонніх відносин.
- Консульські оголошення. Важлива інформація для громадян України, що перебувають у США, включаючи зміни в консульських процедурах, графіку роботи та інші повідомлення, пов'язані з наданням консульських послуг.
- Інформаційні матеріали. Статті та повідомлення, що висвітлюють актуальні питання внутрішньої та зовнішньої політики України, економічного розвитку, реформ та інших аспектів, які можуть бути цікавими для іноземної аудиторії.

За досліджуваний період (грудень 2024 р.) на сайті опубліковано 2 матеріали. Один матеріал присвячений врученню нагороди Героя України родині Михайла Яворського, який жив у США, але під час повномасштабного вторгнення повернувся в Україну і загинув на фронті [1]. Інший матеріал

стосувався висвітлення прийому на честь вшанування українських ветеранів до Дня Збройних сил України [3]. Матеріал містить згадку про присутність на прийомі американських військових та дипломатів, що засвідчує підтримку американської військової та дипломатичної спільноти України та її героїв.

Головним каналом комунікації, який використовується для трансляції ключових повідомлень для іноземної та української громадськості, є соціальні мережі, зокрема платформа X (Twitter). Акаунт Посольства України в США @UKRintheUSA є англomовним, що дозволяє охопити широку аудиторію, включаючи іноземних партнерів, журналістів та експертів. На момент проведення моніторингу акаунт мав 24 966 читачів.

У грудні 2024 року, згідно з проведенням моніторингом, на акаунті Посольства було опубліковано або зроблено повторну публікацію (ретвіт) 192 повідомлення. Приблизно чверть із цих публікацій становили власний контент акаунту, що включав офіційні заяви, анонси подій, інформаційні матеріали про українсько-американську співпрацю, а також висвітлення заходів, організованих Посольством. Інші три чверті повідомлень становили ретвіти з інших офіційних акаунтів, таких як Президент України Володимир Зеленський, Міністерство закордонних справ України, міністр закордонних справ Андрій Сибіга, посол України в США Оксана Маркарова та інших пов'язаних осіб і установ.

Загальний розподіл джерел ретвітів, зокрема, хто найчастіше стає джерелом контенту для акаунту Посольства, відображено на відповідному рисунку. Це демонструє скоординованість роботи українських дипломатичних установ у контексті цифрової дипломатії.

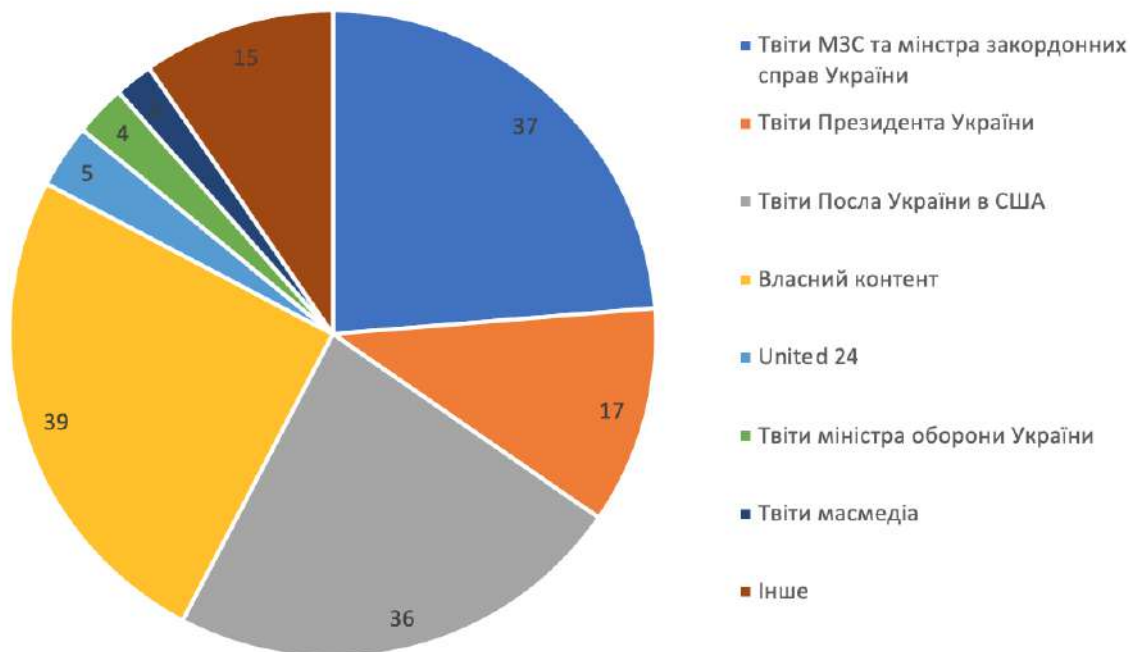

Рис. 3.1 Контент офіційного X-акаунта Посольства України в США (за походженням)

Примітка: на основі авторського моніторингу за грудень 2024 р.

Такий підхід до комунікації дозволяє Посольству не тільки поширювати власні повідомлення, але й активно взаємодіяти з іншими ключовими дипломатичними гравцями України. Це сприяє посиленню синергетичного ефекту комунікації, коли різні канали працюють у тандемі для досягнення загальних зовнішньополітичних цілей.

Таблиця 2.

Тематичний аналіз контенту на X-акаунті Посольства України в США

Тип контенту	Основні теми	Ключове повідомлення
Повідомлення про обстріли та руйнування	Наслідки атак Росії на цивільну інфраструктуру, школи, лікарні, житлові будинки.	Російські атаки порушують міжнародне гуманітарне право і є злочинами проти людства. Україна потребує підтримки для захисту своїх громадян та відновлення.
Культурна дипломатія	Висвітлення українських митців, музикантів, національних символів і традицій; анонси культурних заходів.	Україна — це не лише боротьба, але й багата культура, творчість та незламний дух.

Дипломатична взаємодія з США	Зустрічі на високому рівні, спільні заяви, підтримка в міжнародних організаціях.	США — стратегічний партнер України у боротьбі за свободу та демократію.
Повідомлення про виділення допомоги	Фінансова, гуманітарна та військова допомога, надана США.	США допомагають Україні захищати суверенітет, підтримують населення у подоланні наслідків війни.
Висвітлення ходу війни в Україні	Повернення полонених, притягнення Росії до відповідальності за воєнні злочини, дотримання міжнародного права.	Україна захищає права своїх громадян і наполягає на покаранні Росії за воєнні злочини.

Одним із ключових аспектів комунікації є висвітлення атак росії на цивільну інфраструктуру українських міст. Ці публікації демонструють наслідки руйнувань, завданих мирному населенню, і закликають міжнародну спільноту до рішучих дій, включаючи посилення санкцій проти Росії та надання допомоги Україні. Через фото- та відеоматеріали підкреслюється серйозність гуманітарної кризи, спричиненої війною, і наголошується на необхідності захисту прав людини та дотримання норм міжнародного гуманітарного права.

Окрему увагу приділено культурній дипломатії, яка акцентує на багатстві української культури, її митцях, традиціях та символах. Посольство активно популяризує українських музикантів, художників і письменників, демонструючи досягнення України на світовій культурній арені. Важливу роль у цьому відіграють публікації про національні свята та традиції, та інформація про культурні заходи. Такий підхід формує позитивний імідж України як країни з багатою культурною спадщиною та творчим потенціалом.

Дипломатична взаємодія з США є ще одним центральним елементом комунікаційної стратегії. Посольство регулярно висвітлює зустрічі на високому рівні, обговорення ключових питань міжнародної безпеки та співпрацю у сфері економіки, оборони та політики. Акцент робиться на стратегічному партнерстві між Україною та США, що сприяє підвищенню довіри до двосторонніх відносин і забезпечує політичну підтримку України на міжнародній арені.

Публікації, присвячені фінансовій, гуманітарній та військовій допомозі, отриманій Україною від США, підкреслюють масштаби міжнародної підтримки.

Посольство інформує про конкретні пакети допомоги, надані Сполученими Штатами, включаючи сучасну військову техніку, гуманітарну допомогу для постраждалих регіонів і фінансування відновлення. Такі повідомлення демонструють солідарність США з Україною та підсилюють міжнародне визнання важливості підтримки.

Особливе місце в комунікації займає висвітлення ходу війни, зокрема питань, пов'язаних із поверненням українських військовополонених, і фактів порушення міжнародного права з боку Росії. Повідомлення акцентують увагу на досягненнях України у відстоюванні прав своїх громадян, а також на наполяганні на притягненні Росії до відповідальності за скоєні воєнні злочини. У цьому контексті ключовим наративом є захист прав людини та міжнародного правопорядку.

Цілісна комунікаційна політика Посольства України в США демонструє інтегрований підхід до висвітлення як гуманітарних, так і стратегічних питань, зокрема через використання сучасних цифрових технологій. Завдяки ефективній роботі на платформі X, Посольство формує позитивний імідж України, підсилює дипломатичну позицію країни та забезпечує активну підтримку з боку міжнародної спільноти. Ці ключові типи контенту разом утворюють цілісну стратегію комунікації, яка має на меті інформувати, переконувати та мобілізувати міжнародну спільноту. Через ці повідомлення Посольство підсилює голос України на міжнародній арені та сприяє залученню ресурсів і підтримки для боротьби з агресією Росії. Крім того, важливу роль у комунікації відіграють візуальні матеріали. У багатьох твітів використовуються інфографіки, фотографії з офіційних заходів, а також відеоролики, що сприяють залученню уваги аудиторії.

Акцент на англomовному контенті також допомагає забезпечити висвітлення ключових подій і меседжів України в міжнародних медіа та серед іноземних експертів. Слід зазначити, що використання соціальних мереж, особливо платформи X, є невід'ємною складовою сучасної цифрової дипломатії, оскільки дозволяє оперативно реагувати на події, вести діалог із міжнародною

спільнотою та зміцнювати репутацію України як активного гравця на міжнародній арені.

Офіційний сайт Посольства України у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії

Офіційний сайт Посольства України у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії <https://uk.mfa.gov.ua> структурується таким чином, щоб максимально ефективно висвітлювати основні напрями діяльності дипломатичної установи, надавати інформацію про Україну, а також забезпечувати зручність доступу до консульських послуг. Ключові розділи сайту відображають як інформаційну, так і практичну складову роботи посольства, акцентуючи увагу на співпраці між Україною та Великою Британією, наданні допомоги громадянам та популяризації української культури.

Розділ «Про Україну» слугує інформативною платформою, що містить основні відомості про історію, культуру, традиції, економіку та політичну систему України. Цей розділ спрямований на те, щоб познайомити британську аудиторію з Україною, підкреслюючи її унікальність та значення на міжнародній арені. Окрему увагу приділено сучасним викликам, з якими стикається Україна, зокрема військовій агресії Росії, що дозволяє створити цілісну картину про країну.

Розділ «Посольство» висвітлює структуру дипломатичної установи, її місію, завдання, а також надає біографічну інформацію про посла та ключових дипломатичних представників. Він також містить контактну інформацію, що забезпечує прямий зв'язок з посольством для вирішення різноманітних питань. Цей розділ підкреслює відкритість дипломатичної установи до взаємодії з громадянами та міжнародними партнерами.

Розділ «Співробітництво» зосереджений на двосторонніх відносинах між Україною та Великою Британією. Тут висвітлено ключові напрями співпраці в політичній, економічній, культурній та науковій сферах. Особливий акцент зроблено на спільних проектах та ініціативах, спрямованих на зміцнення

взаєморозуміння між двома країнами, а також на актуальних питаннях, що є пріоритетними для обох сторін.

«Консульські питання» — один із найзатребуваніших розділів сайту, що містить вичерпну інформацію про процедури оформлення паспортів, віз, нотаріальних послуг та інших консульських дій. Цей розділ орієнтований на забезпечення доступності послуг для громадян України, які перебувають у Великій Британії, а також для іноземців, які потребують консульської допомоги.

Розділ «Прес-центр» забезпечує актуалізацію інформаційного простору шляхом публікації останніх новин, прес-релізів та анонсів заходів. Він слугує важливим інструментом комунікації посольства з громадськістю, висвітлюючи ключові події, що відображають діяльність посольства та розвиток українсько-британських відносин.

Запис на консульський прийом через окремий розділ сайту є практичним інструментом, що дозволяє громадянам заздалегідь планувати візити до посольства. Ця функція значно спрощує отримання консульських послуг та підвищує ефективність роботи установи, забезпечуючи комфорт для відвідувачів. Для того, щоб записатися до прийом онлайн, громадяни мають пройти ідентифікацію за допомогою особистого ключа, системи ID.GOV.UA або через Дія.Підпис.

Офіційний акаунт Посольства України у Великій Британії в Instagram (@ukrembassy_uk) є ще одним інструментом комунікації, що відображає багатогранність дипломатичної діяльності. Втім, остання публікація в акаунті датована 19 листопада 2024 року, що свідчить про деяку паузу у використанні платформи для поширення інформації про діяльність посольства. В цілому, контент акаунту зосереджений на висвітленні ключових аспектів роботи Надзвичайного та Повноважного Посла України у Великій Британії В. Залужного, який є основним обличчям дипломатичної взаємодії.

Основними темами публікацій є зустрічі, прийоми та переговори, які демонструють високий рівень підтримки Великою Британією України у її боротьбі з російською агресією та в інших критичних питаннях. Ключові

повідомлення спрямовані на підкреслення вагомого внеску Великої Британії в підготовку українських військових, а також підтримку культурних, гуманітарних та освітніх ініціатив. Особливий акцент зроблено на показі співпраці між обома країнами на різних рівнях – від державного до локального.

Візуальний контент акаунту включає офіційні фотографії та відео з дипломатичних заходів, зустрічей із представниками британської влади, громадськості та української діаспори. Також публікації часто супроводжуються текстами, що акцентують увагу на важливості британської допомоги Україні, підтримки її незалежності та територіальної цілісності.

Значну увагу приділено культурній дипломатії. У публікаціях висвітлюються українські культурні події, що відбуваються у Великій Британії, такі як виставки, концерти та інші ініціативи, спрямовані на популяризацію української культури. Це сприяє створенню позитивного іміджу України та зміцненню міжкультурних зв'язків.

Офіційний акаунт Посольства України у Великій Британії на платформі X (Twitter) @UkrEmbLondon відіграє важливу роль у висвітленні ключових аспектів дипломатичної діяльності та підтримки України в умовах війни. На момент проведення моніторингу акаунт мав 33207 читачів. Контент публікується виключно англійською мовою. Він відображає дипломатичну активність Посольства, залучаючи як британську громадськість, так і міжнародну аудиторію до розуміння ситуації в Україні та сприяння її підтримці.

Одним із головних напрямів є висвітлення допомоги, яку надає уряд Великої Британії Україні. У цьому контексті твіти підкреслюють важливість військової, фінансової та гуманітарної підтримки, демонструючи вдячність британському уряду за його непохитну позицію. Ключові повідомлення акцентують на необхідності продовження цієї допомоги та її значенні для українського народу в умовах війни.

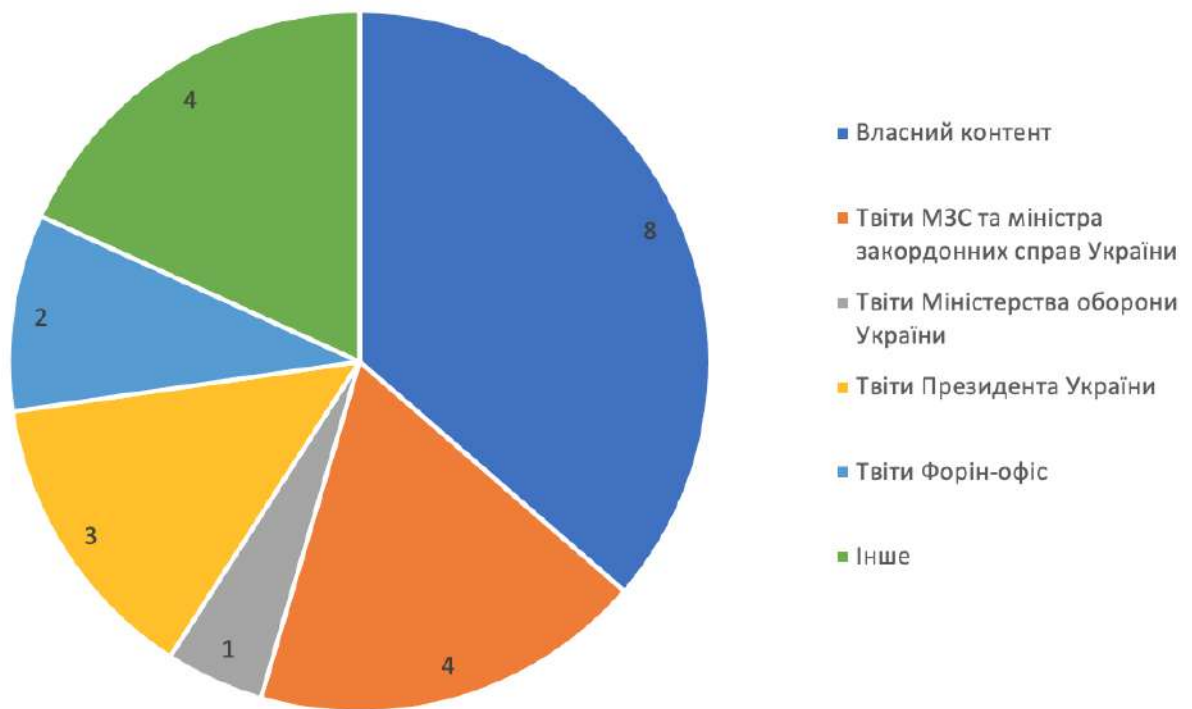

Рис. 3.2 Контент офіційного X-акаунта Посольства України у Великій Британії (за походженням)

Примітка: на основі авторського моніторингу за грудень 2024 р.

Другою важливою тематикою є запровадження санкцій проти росії. Твіти повідомляють про конкретні санкційні заходи, прийняті британським урядом, та закликають до посилення економічного тиску на росію з метою припинення агресії. Зокрема, ці повідомлення орієнтовані на міжнародну аудиторію, спонукаючи інші країни діяти аналогічно.

Суттєва частина контенту присвячена закликам підтримувати Україну. Твіти містять інформацію про актуальні потреби України та способи надання допомоги, включаючи донати на гуманітарні ініціативи. Особливу увагу приділено формуванню позитивного іміджу волонтерської діяльності та підкресленню значення солідарності.

Окрему категорію контенту складають повідомлення про дипломатичну активність посольства та посла України у Великій Британії, В.Залужного. Зокрема, в X публікуються новини про зустрічі, переговори та участь у

міжнародних заходах. Такі твіти демонструють ефективність дипломатичної роботи та спрямовані на зміцнення міжнародної підтримки.

Інший тематичний напрям — висвітлення ходу війни, зокрема обстрілів України, воєнних злочинів росії та порушень міжнародного права, таких як вивезення дітей. Ці повідомлення створюють емоційний резонанс серед аудиторії, підкреслюючи необхідність активних дій з боку міжнародної спільноти.

Культурна дипломатія є ще одним важливим елементом. Твіти популяризують українські культурні здобутки, традиції та національну ідентичність. Зокрема, висвітлюються культурні заходи, такі як концерт «Океану Ельзи» в Лондоні, які сприяють поширенню української культури за кордоном і зміцненню культурних зв'язків.

Таблиця 3.

Тематичний аналіз контенту на X-акаунті Посольства України у Великій Британії

Тип контенту	Основні теми	Ключові повідомлення
Допомога від Великої Британії	Військова, фінансова та гуманітарна підтримка	«Велика Британія стоїть пліч-о-пліч з Україною», «Допомога зміцнює українську обороноздатність».
Заклики до підтримки	Донати, гуманітарна допомога	«Україна потребує вас», «Долучайтесь до збору коштів для допомоги постраждалим».
Дипломатична активність	Зустрічі, переговори, міжнародні форуми	«Посол України працює над зміцненням зв'язків», «Українська дипломатія діє».
Хід війни та злочини Росії	Обстріли, воєнні злочини, вивезення дітей	«Росія має відповісти за свої злочини», «Україна бореться за демократичні цінності».
Культурна дипломатія	Культура, традиції, популяризація	«Українська культура у серці Лондона», «Культурні здобутки України — наша сила».

Facebook-сторінка Посольства України у Великій Британії (<https://www.facebook.com/ukraine.in.uk>) є вагомим комунікаційним каналом, який доповнює інформацію, що публікується в акаунті Посольства в мережі X.

У грудні 2024 р. сторінка мала 27 тис. підписників. Контент на Facebook подається, як правило, двома мовами — українською та англійською, що свідчить про прагнення охопити як україномовну аудиторію (зокрема представників діаспори), так і англомовних користувачів, серед яких британські громадяни та міжнародна спільнота. Така двомовність дозволяє підвищити ефективність комунікації, роблячи інформацію максимально доступною та зрозумілою для різних груп.

Хоча значна частина контенту дублюється між платформами, Facebook-сторінка має свою специфіку, приділяючи більше уваги культурним ініціативам та підкресленню унікальності української культури. За грудень 2024 року на сторінці було опубліковано 12 постів, присвячених культурним подіям. Серед них — висвітлення благодійних аукціонів, концертів, прем'єри фільму про видатного українського виконавця Назарія Яремчука, а також публікації, що демонструють багатство та різноманітність українських традицій. Такий контент підкреслює культурну своєрідність України, сприяючи її міжнародному позиціонуванню як нації з багатою культурною спадщиною та динамічною сучасною культурою.

Окрім культурних ініціатив, важливим аспектом контенту Facebook-сторінки є акцент на інноваційності та потенціалі для розвитку України. Постійно наголошується на можливостях країни, навіть у складних умовах війни. Наприклад, публікації про участь України у глобальній програмі «Grain from Ukraine» демонструють її активну роль у вирішенні глобальних викликів, таких як боротьба з голодом. Цей підхід підкреслює, що Україна залишається відповідальним глобальним гравцем, який попри виклики війни, продовжує виконувати свої міжнародні зобов'язання.

Отож, у контексті воєнних дій одним із центральних завдань української дипломатії є формування міжнародної коаліції проти російської агресії. Цьому сприяють активні комунікаційні заходи, спрямовані на викриття воєнних злочинів і порушень міжнародного права, а також на отримання військової та гуманітарної допомоги. Посольства беруть участь у роз'яснювальних заходах

для медіа і публічних виступах, надають офіційну інформацію про ситуацію в Україні та ініціюють санкційний тиск проти держави-агресора.

У забезпеченні ефективної комунікації дипломатичних установ провідну роль відіграє поєднання традиційних форматів (офіційні вебсайти, пресрелізи) та цифрових інструментів (акаунти в соціальних мережах). Наприклад, офіційні сайти Посольства України в США та Посольства України у Великій Британії містять структуровану інформацію про пріоритети двосторонніх відносин, процедуру надання консульських послуг і новини, пов'язані з діяльністю відповідних установ. Зручна навігація, багатомовність контенту та розміщення контактних даних підвищують рівень взаємодії з аудиторією.

Значний обсяг комунікації відбувається у соцмережах, особливо на платформі X (Twitter), де публікуються екстрені повідомлення про обстріли українських міст, заклики до підтримки, анонси подій і звіти про зустрічі на високому рівні. Завдяки швидкій реакції та охопленню численної іноземної аудиторії, X-акаунти посольств дозволяють оперативно поширювати ключові меседжі й координувати публікації з іншими офіційними сторінками — Президента України, Міністерства закордонних справ тощо.

Контент у соцмережах умовно поділяється на кілька тематичних блоків. Перш за все це інформація про військові злочини росії та гуманітарні наслідки обстрілів, що підкреслює необхідність посилення санкцій і міжнародної допомоги. Другий напрям — висвітлення культурних заходів, виставок та концертів, яке формує уявлення про багату культурну спадщину та сучасний мистецький потенціал України. Третя складова — висвітлення фінансової, військової та гуманітарної допомоги з боку США, Великої Британії та інших держав, що підсилює позитивне сприйняття партнерських відносин і демонструє практичні результати міжнародного співробітництва.

У період війни активно розвивається концепція «цифрової дипломатії», що передбачає швидке поширення інформації, координацію дій у глобальному інформаційному просторі та протидію російській пропаганді. Значна роль відводиться скоординованим діям різних державних органів, коли одні й ті самі

меседжі дублюються на багатьох офіційних ресурсах і в різних форматах. Так досягається посилений комунікаційний ефект, оскільки аудиторія має можливість отримувати однакові повідомлення з різних джерел.

Незважаючи на загальну ефективність застосування сучасних платформ, деякі канали не завжди оновлюються регулярно. Така ситуація спостерігається, наприклад, в Instagram-акаунті Посольства України у Великій Британії, останній допис у якому датується листопадом 2024 року. Цей приклад свідчить про потенційні виклики у сталості й системності комунікацій.

Загалом, аналіз свідчить про те, що дипломатичні установи України дедалі частіше застосовують комплексний, мультимедійний підхід у своїй комунікаційній діяльності. Вони активно використовують офіційні вебсайти, соцмережі та публічні заходи для роз'яснення позиції України, залучення партнерів, формування суспільної підтримки та просування позитивного іміджу держави. Здатність оперативно й систематично поширювати об'єктивну інформацію в умовах війни є критичною для протистояння російській агресії та консолідації глобальної спільноти навколо захисту міжнародного права.

3.2 Алгоритм розробки стратегії для посольств

Україна продовжує перебувати в умовах тривалої війни з росією, що створює в іноземному інформаційному полі явище «воєнної втоми». Медіа та широка громадськість США й Великої Британії дедалі частіше переключають увагу на внутрішні виклики та кризові події в інших регіонах світу. На цьому тлі українські посольства стикаються з необхідністю постійно нагадувати про воєнну ситуацію й водночас уникати надмірної кількості суто негативних або емоційно виснажливих повідомлень. Цей баланс складно втримувати, адже суспільний інтерес тривалий час підтримувати непросто.

Окремим завданням є конкуренція за інформаційний простір. Росія активно працює над просуванням власних наративів, використовує різні майданчики для дезінформації та спотворення реального стану речей. У

середовищі англomовних соцмереж можуть з'являтися й поширюватися фейкові відео, меми та створені штучним інтелектом зображення, що підтверджують російські версії подій. Небезпека полягає в тому, що дезінформація на кшталт «Україна не потребує більше допомоги» чи «санкції неефективні» здатна приваблювати частину аудиторії, особливо в умовах економічних і соціальних проблем у США та Великій Британії.

Потрібно враховувати специфіку комунікацій для різних аудиторій. Політики й державні службовці хочуть отримувати чітку та верифіковану інформацію, переважно у стислій аналітичній формі. ЗМІ шукають нові історії та факти, глибші аналітичні матеріали та коментарі від офіційних осіб, оскільки їм важливо швидко оформлювати новини й надавати унікальний контент. Експертне середовище (академіки, think tanks, аналітичні центри) вимагає надійних джерел, доступу до додаткових статистичних і фактологічних даних, можливості залучення до дискусій чи закритих брифінгів.

Українська діаспора у США й Великій Британії часто вже має високу мотивацію підтримувати свою історичну батьківщину, тому для неї важливі емоційні, культурні й патріотичні аспекти. Водночас вона може втомлюватися від численних драматичних новин і потребує позитивних історій успіху, натхнення, конструктивних посилів щодо розвитку української культури та перспектив післявоєнного відновлення. Ця ж аудиторія здатна виступати ретранслятором української позиції, тому надзвичайно важливо інтегрувати її в заходи посольств та надавати інформацію в зручному форматі.

Серед широкої міжнародної аудиторії варто враховувати знижений поріг чутливості до «далекого» конфлікту, якщо він не зачіпає життєво важливих для конкретної людини питань (наприклад, економічної стабільності чи безпеки у власній країні). Це посилює важливість культурно-орієнтованих і «людяних» форматів контенту: історії окремих особистостей, успіхи українських винахідників і митців, співпраця з британськими й американськими громадськими організаціями. Такий підхід викликає «ефект співпереживання» й посилює емпатію.

За результатами попередніх кампаній та моніторингу користувацької поведінки в соцмережах можна виокремити кілька особливостей сприйняття контенту. По-перше, короткі відеоролики та зображення з сильним візуальним акцентом зазвичай отримують більший відгук, ніж довгі текстові пости, особливо серед молодшої й середньої аудиторії. По-друге, емоційно забарвлені матеріали про військові злочини та руйнування викликають співчуття, але за умови постійного повторення можуть спричинити «втому від негативу» і призвести до меншого залучення у тривалій перспективі. По-третє, контент про культурні події або успіхи українських студентів, винахідників, стартапів може надихати міжнародне суспільство співпрацею та підтримкою, адже це демонструє, що Україна — не лише поле бою, а країна з великим потенціалом і талановитими людьми.

Також ключову роль відіграє мова та формат. У США й Великій Британії більшість населення переглядає контент винятково англійською мовою, тоді як у діаспорі часто шукають інформацію українською, аби відчувати мовний зв'язок із батьківщиною. Тому двомовні або окремі англійські та українські канали й публікації загалом збільшують охоплення. Окрім того, слід звертати увагу на час публікації: найоптимальніші часові проміжки можуть відрізнятися залежно від того, чи планується залучення аудиторії зі США, чи з Великої Британії, чи глобальної.

Культурні проекти й ініціативи здатні стати рушієм додаткового інтересу, зокрема для аудиторії, яка не активно стежить за політичними новинами. Фестивалі українського кіно, виставки робіт українських митців, презентації книжок або музичних гуртів дають змогу привертати увагу більш «пасивного» сегмента публіки, позаяк культурний контент зазвичай сприймається легше й викликає позитивні емоції.

Головним викликом є водночас підтримувати актуальний порядок денний, інформувати про воєнну ситуацію та формувати міжнародну підтримку — і при цьому не перевантажувати людей виключно негативом чи однотипними закликами. Грамотно побудована медіа-стратегія має поєднувати різні типи

контенту: аналітичні й фактичні матеріали про війну, історії конкретних людей, культурний і освітній блок, а також «надихаючі» приклади єдності й позитивних змін. Це дає змогу залишатися в полі зору різнопланової аудиторії та впливати на її ставлення до України, збільшуючи шанси на сталу зовнішню підтримку.

З огляду на ці виклики можна визначити кілька пріоритетних цілей і завдань. Важливо домагатися розширення міжнародної підтримки України шляхом донесення інформації про воєнну ситуацію, економічні реформи та необхідність фінансової й гуманітарної допомоги. Не менш актуальним є систематична протидія дезінформації, оперативне спростування фейків і скоординована інформаційна робота з іншими українськими відомствами. Пріоритетним напрямом залишається популяризація української культури, мистецтва та історичної спадщини, що допомагає залучати додаткову аудиторію і створювати стійкі позитивні асоціації. Важливо також забезпечити ефективну консульську підтримку, інформування українських громадян за кордоном і надання доступу до урядових ініціатив.

Нижче наведено приклад систематизації цілей і завдань у вигляді таблиці.

Таблиця 4.

Цілі та завдання стратегії цифрової дипломатії

Цілі	Завдання
Зміцнення міжнародної підтримки України	<ul style="list-style-type: none"> – Посилювати обізнаність про війну та її наслідки для іноземної аудиторії. – Роз'яснювати важливість військової, фінансової та гуманітарної допомоги. – Налагоджувати контакти з політиками, експертами та громадськими організаціями.
Протидія дезінформації та воєнним наративам росії	<ul style="list-style-type: none"> – Оперативно спростовувати фейки й пропаганду. – Демонструвати достовірні факти російських воєнних злочинів. – Узгоджувати інформаційну політику з іншими українськими інституціями.
Популяризація української культури та її спадщини	<ul style="list-style-type: none"> – Представляти Україну як невід'ємну частину європейської та світової культурної спільноти. – Залучати митців, діячів культури до спільних проєктів із британськими та американськими партнерами.
Ефективна консульська та інформаційна підтримка	<ul style="list-style-type: none"> – Надавати громадянам України оперативну й зрозумілу інформацію щодо оформлення

	документів, правової допомоги й інших послуг. – Поширювати урядові програми, зокрема «Grain from Ukraine» чи інші гуманітарні ініціативи.
--	--

Стратегія цифрової дипломатії, спрямована на підтримку міжнародної уваги до України, ґрунтується на низці ключових елементів, кожен із яких має специфічні особливості впровадження. Формування інформаційних повідомлень з урахуванням когнітивних особливостей аудиторії є одним із першочергових завдань. Для цього необхідно створювати контент із чітким, лаконічним структурним оформленням, що поєднує аналітичну складову з емоційними елементами. Таке поєднання формує довготривалу зацікавленість аудиторії та може сприяти глибшому розумінню ситуації в Україні.

Наступним важливим аспектом є багатомовність і мультимедійність: контент має бути адаптований до англомовної аудиторії, а також розрахований на українську діаспору, що сприяє консолідації підтримки. Відеоматеріали, інфографіки та віртуальні виставки дозволяють зменшити ефект «втоми від негативу», оскільки забезпечують різноманіття форм подачі. Доцільно застосовувати комунікативні моделі, які поєднують пізнавальний та емоційний складники, спираючись на конкретні приклади культурних заходів, історії успіху волонтерів і роз'яснення механізмів міжнародної допомоги.

Невід'ємною складовою реалізації стратегії є аналітичний супровід. Постійне відстеження темпів зростання аудиторії, аналіз згадок у міжнародних медіа та порівняння ефективності різних каналів зумовлює необхідність проведення проміжних коригувань. Успішна реалізація залежить і від узгодженості дій між державними органами та недержавними організаціями, зокрема діаспорою, благодійними фондами та культурними інституціями. Така мережева взаємодія підсилює основні меседжі, зменшуючи ризик дезінформаційних впливів.

У контексті науково-практичного підходу корисно систематизувати ключові елементи стратегії та основні особливості їх упровадження у вигляді

таблиці, що полегшує порівняльний аналіз і визначення пріоритетних напрямів для подальшої оптимізації.

Таблиця 5.

Ключові елементи стратегії цифрової дипломатії для посольств України

Елемент	Короткий опис	Особливості впровадження
Формування інформаційних повідомлень	Поєднання фактологічної, аналітичної та емоційної складових для тривалого утримання уваги аудиторії.	Необхідне урізноманітнення форм подачі, включно зі свідченнями очевидців, культурними ініціативами та історіями успіху. Важливо запобігати перевантаженню негативом, періодично вносити позитивні приклади чи прогнози на майбутнє.
Багатомовність та мультимедійність	Орієнтація на широку міжнародну аудиторію через адаптацію контенту різними мовами з використанням різноманітних медіаформатів.	Вимагає координації між різними підрозділами посольств і залучення фахівців із перекладу та дизайну. Сприяє кращому охопленню та залученню аудиторії, особливо за рахунок інфографік, відеоматеріалів, онлайн-виставок і віртуальних турів.
Аналітичний моніторинг	Системне відстеження ефективності комунікаційних каналів, динаміки уваги медіа та аудиторії.	Застосовуються інструменти аналітики соцмереж, медіамоніторинг, аналіз трафіку на сайтах. Результати дають змогу коригувати стратегію в реальному часі й обрати найбільш дієві види контенту.
Мережева взаємодія	Об'єднання зусиль державних і недержавних суб'єктів, зокрема діаспорних організацій, культурних фондів та освітніх установ.	Координація загальних комунікаційних меседжів і заходів. Формування спільних проєктів для популяризації української культури за кордоном. Забезпечення єдиного тематичного вектору, зокрема завдяки проведенню узгоджених інформаційних кампаній.

Таке систематичне впровадження елементів стратегії цифрової дипломатії дає змогу оптимально розподілити ресурси, уникнути дублювання зусиль різних відомств і підвищити результативність заходів, спрямованих на підтримку міжнародного інтересу до України. Завдяки науковому підходу до проєктування і постійному аналізу змін у зовнішньому середовищі посольства можуть своєчасно реагувати на виклики, адаптувати формати комунікації та досягати максимального інформаційного впливу в умовах динамічного розвитку медіапростору.

Аудиторія, на яку має бути спрямована така стратегія, охоплює політичні еліти, державні органи США та Великої Британії, медіа й експертів, українську діаспору та широку міжнародну спільноту. Для перших важливі чіткі й аргументовані сигнали про поточний перебіг війни, а також про доцільність розширення допомоги. Медіа та експерти зацікавлені в доступі до фактів і коментарів офіційних осіб. Діаспора прагне отримувати якісну консульську допомогу й сама стає дієвим комунікаційним мостом між українським урядом і країнами перебування. Широкій міжнародній спільноті варто пропонувати контент із емоційним та візуальним компонентами, у якому головні місця посідають історії людей і культурні ініціативи.

План реалізації стратегії передбачає кілька етапів. Спочатку проводиться аудит існуючих каналів, уніфікується візуальний стиль і розробляється детальний контент-план. Згодом запускаються інформаційні та культурні кампанії, зміцнюються партнерства з громадськими організаціями, університетами, британськими та американськими інституціями. На завершальному етапі, після року й більше, відбувається моніторинг метрик, підготовка аналітичних звітів і корекція контенту.

У таблиці наведено орієнтовні етапи, ключові дії та тривалість реалізації стратегії

Таблиця 6.

Етапи, ключові дії та тривалість реалізації стратегії цифрової дипломатії

Етап	Тривалість	Ключові дії
Початковий	1–3 місяці	Проведення аудиту існуючих ресурсів і контенту, уніфікація візуального стилю й форматів повідомлень, розробка системного контент-плану з регулярними оновленнями даних про війну та культурну діяльність в Україні.
Основний	3–12 місяців	Запуск масштабних інформаційних і культурних кампаній, проведення пресбрифінгів, презентацій ініціатив, поглиблення співпраці з британськими та американськими неурядовими організаціями й офіційними структурами, паралельне висвітлення подій у соцмережах і традиційних ЗМІ.

Закріплення результату	12+ місяців	Підготовка детальних аналітичних звітів щодо охоплення, визначення ефективних форматів контенту, запровадження коректив у стратегії, розробка внутрішніх посібників із цифрової дипломатії для працівників посольств і підтримка напрацьованих культурних та інформаційних проєктів.
------------------------	-------------	--

Оцінювання результатів роботи вимагає використання кількісних і якісних показників. До кількісних належать зростання аудиторії, охоплення постів і трафік на офіційні вебсайти. Серед якісних показників – згадки про Україну в місцевих та міжнародних медіа, сприятливі відгуки експертних кіл, рівень залучення нових партнерів і громадських ініціатив.

Нижче подано приклад таблиці з вибірковими показниками оцінювання.

Таблиця 7.

Показники ефективності реалізації стратегії цифрової дипломатії

Показник	Тип	Метод оцінки
Кількість підписників у соцмережах	Кількісний	Дані з аналітики Twitter, Facebook, Instagram та інших платформ, порівняння за квартал чи півріччя
Охоплення та взаємодія з публікаціями	Кількісний	Вимірювання лайків, поширень, коментарів, залученості аудиторії (engagement rate)
Трафік на офіційні вебсайти	Кількісний	Аналіз Google Analytics, показники кількості унікальних відвідувачів, тривалості сеансів і географічного розподілу аудиторії
Згадки у ЗМІ та міжнародних організаціях	Якісний/Кількісний	Моніторинг статей і сюжетів у медіа, аналіз тональності та охоплення, оцінка цитувань офіційних заяв
Кількість нових партнерств і колаборацій	Якісний	Підрахунок реалізованих спільних проєктів із НГО та держустановами, аналіз їх результатів
Зміни в рівні міжнародної підтримки України	Якісний	Оцінка заяв політиків, міжнародних фондів і донорів, реакція експертної та академічної спільноти

Застосування стратегії цифрової дипломатії для посольств України, зважаючи на явище «воєнної втоми» та активну інформаційну протидію з боку росії, пов'язане з низкою потенційних ризиків. Перш за все існує небезпека

перевантаження аудиторії негативними новинами, оскільки постійна концентрація на воєнних злочинах і драматичних подіях може поступово знижувати рівень співпереживання та зацікавленості. У такій ситуації надмірно емоційні повідомлення в соцмережах здатні відштовхнути частину користувачів, які уникають контенту, що спричиняє тривожність або дискомфорт. Це особливо актуально для країн, де інформаційний простір водночас насичений внутрішніми кризами та іншими глобальними викликами, які конкурують за увагу суспільства.

Іншим суттєвим ризиком є можливість поширення дезінформації, яка діє на тлі економічних і соціальних труднощів у США та Великій Британії. Російська пропаганда може посилювати скептицизм щодо підтримки України або просувати думку про неефективність санкційних заходів. У разі, коли офіційні заяви та пояснення з українського боку затримуються або подаються у складній для сприйняття формі, частина аудиторії може схилитися до альтернативних, маніпулятивних наративів. Цей фактор ускладнюється технічними можливостями поширення фейків: від створених штучним інтелектом відео до зображень, що візуально підтверджують хибні твердження. Відсутність координації між різними комунікаційними каналами, а також недостатнє використання фактчекінгових інструментів, здатні посилити зазначений ризик.

Стратегія цифрової дипломатії, орієнтована на різні аудиторії, водночас вимагає тонкого балансування між офіційною, лаконічною подачею матеріалів для політиків чи експертів та більш емоційним або культурно-орієнтованим контентом для ширшої публіки. Неправильне визначення форматів і мовної адаптації може призвести до комунікаційних розривів: діаспора, яка очікує україномовних публікацій з яскравим патріотичним відтінком, може не отримати належного залучення, тоді як англomовна спільнота не завжди зацікавиться надто деталізованими або внутрішньо зорієнтованими повідомленнями. Відсутність або недостатнє врахування цих відмінностей збільшує імовірність того, що значна частина цільової аудиторії залишиться байдужою чи не розумітиме головних меседжів.

Додаткові труднощі можуть виникати через конкуренцію за інформаційний простір у соціальних мережах, де увага споживачів розсіюється серед численних новин, розваг і трендових подій. У ситуації, коли контент від українських посольств виявляється менш привабливим, його охоплення падає, а меседжі не досягають потрібного масштабу. З іншого боку, надто агресивне просування матеріалів про війну або санкції може викликати зворотну реакцію й сприйматися як нав'язування українського порядку денного. Це ризикує створити враження «інформаційного тиску» з боку дипломатичних установ, що послаблює довіру до офіційних джерел.

Залишається також імовірність недостатнього моніторингу та обмежених ресурсів для оперативної оцінки результатів. Якщо посольства не мають сталого доступу до аналітичних інструментів або бракує спеціалістів із цифрових комунікацій, з'являється ризик запізненої реакції на зниження ефективності тих чи інших форматів публікацій. Відсутність своєчасного коригування може призвести до тривалого використання неефективних методів та, відповідно, до нерационального розподілу зусиль і бюджетів. Усі згадані обставини загалом визначають складний фон для впровадження цифрової дипломатії та вимагають ретельно продуманих заходів із мінімізації ризиків, включно з регулярним аналізом інформаційного середовища, підготовкою до кризових ситуацій і тісною співпрацею з організаціями, що мають досвід роботи в царині фактчекінгу та протидії пропаганді.

Стратегія цифрової дипломатії, яка поєднує різні формати подачі інформації, багатомовність, аналітичний моніторинг та широку мережу співпраці з неурядовими організаціями й діаспорою, загалом демонструє високий потенціал ефективності. Її головна цінність полягає в тому, що вона дозволяє утримувати увагу міжнародної спільноти до українських подій, незважаючи на явище «воєнної втоми» та зростаючу конкуренцію на глобальному інформаційному ринку. Застосовуючи культурну дипломатію, мультимедійний контент і гнучку адаптацію меседжів до різних аудиторій, ця стратегія дає змогу поєднувати емоційні акценти з фактологічною базою. Таке

поєднання сприяє підтримці інтересу не лише серед політичних еліт, а й серед широких верств суспільства у США й Великій Британії.

Ключовими факторами ефективності цієї стратегії є оперативність, професійний аналіз відгуку аудиторії та постійне оновлення форматів подачі матеріалів. Ефективність зростає, коли посольства мають чітко визначені пріоритети: з одного боку, інформувати про війну та нагальну потребу допомоги, а з іншого – транслювати позитивні наративи про культурну спадщину й потенціал України. Важливе значення має і координація між різними державними інституціями, включно з Міністерством закордонних справ, та громадськими організаціями. Ця узгодженість формує єдиний інформаційний фронт, дає змогу швидко спростовувати дезінформацію й усувати розбіжності в офіційних заявах.

Для посольств таке систематичне використання цифрових каналів забезпечує розширення їх можливостей, полегшує взаємодію з різноманітними аудиторіями і підвищує рівень впливу на місцеві експертні та політичні кола. Водночас сама Україна отримує додаткові переваги, оскільки формується стійка підтримка з боку міжнародного співтовариства, що виражається у фінансовій, гуманітарній та політичній допомозі. Посилюється також присутність української культури в глобальному інформаційному просторі, що загалом позитивно впливає на імідж держави як модерної, талановитої та європейськи орієнтованої країни.

Реалізація стратегії потребує від посольств низки ресурсів. Передусім необхідні кваліфіковані фахівці з цифрових комунікацій, здатні оперативно працювати з соціальними мережами, офіційними сайтами та інструментами аналітики. Важливим є й стабільне фінансування для технічного забезпечення, організації культурних та освітніх заходів, а також для виготовлення якісного мультимедійного контенту. Успішному втіленню сприяє налагоджена співпраця з професіоналами, які спеціалізуються на дизайні, відеовиробництві, фактчекінгу й перекладі. Координація з діаспорою потребує додаткових часових і організаційних ресурсів, але водночас значно підсилює вплив стратегії, адже

саме діаспора може ефективно ретранслювати ключові меседжі серед місцевих громад.

Загальний вплив від упровадження такої стратегії вимірюється не лише розширенням міжнародної підтримки у військово-політичній сфері, а й глибшим проникненням українського культурного та інформаційного контенту в різні сегменти західного суспільства. Це поступово формує більш стійкий позитивний образ України, який не залежить виключно від «гарячих» новин про війну чи політичні скандали. При цьому довготривала увага до українських питань сприяє збільшенню інвестиційної привабливості, посиленню громадської дипломатії та розширенню горизонтів співпраці у науково-освітній, культурній і навіть туристичній галузях у майбутньому. Такий комплексний вплив допомагає створювати фундамент для широкої коаліції на підтримку України, забезпечуючи належне місце української теми на порядку денному світових ЗМІ та суспільно-політичних дискусій.

В цілому, Україна має розгалужену мережу дипломатичних представництв, які не лише забезпечують офіційні функції (консульську допомогу, налагодження двосторонніх відносин), а й дедалі активніше працюють у комунікаційному полі, популяризуючи позитивний образ держави та протидіючи російській агресії. Офіційні вебсайти, сторінки у соцмережах та публічні заходи посольств набули особливого значення в умовах війни, коли важливо оперативно й різнопланово доносити українську позицію до іноземної аудиторії. Акцент робиться не лише на висвітленні воєнних злочинів і потреб у міжнародній допомозі, а й на культурній дипломатії, демонструючи, що Україна є сучасною державою з багатою спадщиною та перспективами розвитку. Разом із цим, регулярно порушується питання розбудови довгострокового партнерства, залучення інвестицій та подальшої інтеграції України у глобальні процеси. Такий комплексний підхід допомагає посольствам утримувати міжнародну увагу на українській проблематиці, формувати коло союзників і зміцнювати глобальну підтримку країни.

ВИСНОВКИ

Доведено, що цифрова дипломатія охоплює не лише використання соціальних мереж і онлайн-сервісів, а й ширший процес цифровізації, який змінює усталені підходи до розробки та реалізації зовнішньої політики. Різновиди, які отримали назви «е-дипломатія» або «інтернет-дипломатія», відображають пошуки адекватної термінології, що б охоплювала нові виміри комунікації між державами, інституціями й громадськістю.

Установлено, що в теоретичному плані цифрову дипломатію нині розглядають як сукупність інструментів і технологій (від електронної пошти й соціальних мереж до аналітики великих даних і віртуальних посольств), які дозволяють не тільки підвищити швидкість і прозорість міжнародних контактів, а й розширити коло учасників, залучених у процес ухвалення зовнішньополітичних рішень. Історична еволюція вказує на її формування в контексті глобальних трансформацій, зокрема після терактів 11 вересня 2001 року та поширення соціальних мереж на початку 2000-х років. З'ясовано, що національні державні органи (насамперед міністерства закордонних справ) почали експериментувати з цифровими медіа, впроваджуючи практики «твітер-дипломатії», віртуальних посольств і спеціальних офісів із питань цифрової політики.

Узагальнення зарубіжних досліджень та емпіричного матеріалу підтверджує, що цифрова дипломатія створює нові можливості для країн із обмеженими ресурсами, надаючи їм шанс ефективніше транслювати свої наративи та формувати міжнародний імідж. Проте, водночас, вона породжує додаткові ризики, серед яких головними є кіберзагрози, поширення дезінформації, складність моніторингу та регулювання інформаційних потоків. Усе це вимагає від дипломатів високої цифрової грамотності, гнучкості й координації із суміжними структурами, що займаються інформаційною безпекою й комунікаційними стратегіями. Розглянутий матеріал формує підґрунтя для подальших розділів, де детальніше аналізуватиметься зарубіжний

досвід упровадження цифрової дипломатії, а також сучасний стан та перспективи розвитку українських практик.

У магістерській роботі простежено, як великі міжнародні об'єднання — Європейський Союз і НАТО — використовують цифрову дипломатію для консолідації глобальної підтримки та проєктування власних стратегічних пріоритетів, а також яким чином Україна розвиває власні ініціативи в цій царині. Досвід ЄС засвідчує прагнення до узгодження множинних голосів і ролей (Європейська комісія, Європейська служба зовнішніх дій, держави-члени), що вимагає узгоджених повідомлень і скоординованої діяльності підрозділів із питань стратегічної комунікації. Однак внутрішня складність інституційної архітектури ЄС, а також постійний тиск дезінформації та кібератак ускладнюють формування єдиного «цифрового образу» Союзу. НАТО, зі свого боку, робить акцент на публічній дипломатії, поєднуючи військовий імідж із принципами захисту прав людини, прагнучи залучити нові цільові аудиторії та зберегти єдність членів Альянсу. Проте надмірна орієнтація на військовий компонент або періоди кризового загострення (як-от війна РФ проти України) скорочують простір для гендерного та гуманітарного виміру комунікацій, відображаючи пріоритети «реальної політики» над культурно-символічними.

Водночас українські практики цифрової дипломатії демонструють, що швидке реагування й інноваційні формати (Zoom-звернення, креативний контент у соцмережах, публічні ініціативи на кшталт United24) можуть успішно коригувати міжнародне ставлення до конфлікту, ініціювати санкції та залучити гуманітарну й військову допомогу. У кризових ситуаціях цифровий простір перетворюється на «другий фронт», де публічні повідомлення впливають на політичні рішення урядів і суспільне сприйняття. Проте для збільшення ефективності потрібна скоординована стратегія, яка б урахувала специфіку мультинаціональної аудиторії й опиралася на досвід інших організацій, що вже запровадили подібні підходи (ЄС, НАТО).

Загалом, розглянуті кейси свідчать про спільний тренд: цифрова дипломатія стає невіддільною частиною зовнішньополітичного інструментарію,

оскільки прискорює поширення меседжів, модернізує класичні дипломатичні формати й посилює вплив на громадську думку. Порівняння підходів ЄС, НАТО і України дає змогу оцінити різні ступені інституційної зрілості й комунікаційної складності. Однак у всіх трьох випадках виправдовується теза, що від продуманої стратегії в соцмережах та від міцної кіберзахищеності залежить здатність протистояти гібридним загрозам, укріплювати міжнародний імідж і підтримувати ціннісні орієнтири навіть у найбільш кризові періоди.

В магістерській роботі показано, що широка дипломатична мережа України поєднує традиційні формати (консульські послуги, офіційні зустрічі) з новітніми комунікаційними практиками, які значно посилюють ефективність зовнішньополітичної діяльності. Посольства дедалі частіше вдаються до поєднання офіційних вебсайтів та соціальних мереж (Twitter, Facebook, Instagram), з одного боку, для швидкої реакції на актуальні виклики, зокрема викриття воєнних злочинів Росії та просування санкційної політики, а з іншого — для формування довготривалого позитивного образу України (через культурні, економічні та освітні ініціативи). Такий мультимедійний підхід забезпечує більш тісну взаємодію з іноземною аудиторією, діаспорою, місцевою владою та медіа, створюючи підґрунтя для «цифрової дипломатії», яку Україна вважає одним із ключових засобів протидії «воєнній втомі» й російській дезінформації.

Разом із тим, реалізація цих комунікаційних стратегій вимагає постійного балансування між наголошуванням на загрозах (зокрема воєнних злочинах РФ) і акцентами на потенціалі України в культурній, економічній і технологічній сферах. Такий підхід допомагає не лише залучати зовнішню підтримку на рівні державних та недержавних організацій, а й сприяє активнішому інтересу з боку іноземних громадян, журналістів, експертів, інвесторів. Успішність цієї діяльності залежить від наявності єдиної інформаційної лінії, належних ресурсів, зокрема кваліфікованих фахівців із цифрових комунікацій, а також від здатності узгоджувати роботу посольств із загальною зовнішньополітичною стратегією та ініціативами інших державних відомств. Підсумовуючи, сучасна дипломатична

активність України у США, Великій Британії та інших країнах демонструє важливість комплексного комунікаційного підходу, який допомагає ефективно відстоювати інтереси держави на міжнародній арені, формувати партнерські відносини та консолідувати світову спільноту довкола захисту українського суверенітету та безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вручення нагороди Героя України родині Михайла Яворського. Посольство України в США. 11 грудня 2024 р. URL: <https://usa.mfa.gov.ua/news/vruchennya-nagorodi-geroya-ukrayini-rodini-mihajla-yavorskogo> (дата звернення 19.11.2024)
2. Гринчук М. С. Цифрова дипломатія США. Гілея: науковий вісник. 2016. Вип. 112. С. 334-336. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2016_112_81 (дата звернення 17.11.2024)
3. День Збройних Сил України. Посольство України в США. 10 грудня 2024 р. URL: <https://usa.mfa.gov.ua/news/day-armed-forces-ukraine>
4. Дипломатичні установи України. Міністерство закордонних справ України. URL: https://mfa.gov.ua/diplomatichni-ustanovi?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 19.11.2024)
5. Краснопольська Т. М., Милосердна І. М. Цифрова дипломатія як основа нової публічної дипломатії. Актуальні проблеми політики. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2022. Вип. 69. С. 13-20.
6. Мальський М., Вовк Р., Кучик О. Байор П. упоряд. Криза сучасної системи без-пеки: нова карта геополітичних протистоянь. Матеріали міжнародної наукової конфе-ренції. Львів, Україна, 16 квітня 2021 р. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка.
7. Мінцифра та Ericsson співпрацюватимуть задля розвитку мереж нового покоління 4G (LTE-Advanced) та 5G. Міністерство цифрової трансформації України. 25 лютого 2020. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-ta-ericsson-spivpratsyuvatimut-zadlya-rozvitku-merezh-novogo-pokolinnya-4g-lte-advanced-ta-5g> (дата звернення 19.11.2024)
8. Овцера А. «Твіттер-дипломатія» як інструмент зовнішньої політики. Травневі студії. 2019. №4. 181-184.

9. Окладна М.Г., Стеценко В.Ю. Роль цифрової дипломатії в сучасній зовнішній політиці держави. Право та інноваційне суспільство. 2020. №2 (15). 13-17.
10. Про затвердження плану дій з реалізації Стратегії зовнішньополітичної діяльності України. Розпорядження Кабінету міністрів України від 18 квітня 2023 р. № 327-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/327-2023-%25D1%2580%23Text#Text> (дата звернення 19.11.2024)
11. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року "Про Стратегію кібербезпеки України". Указ Президента України №447/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4472021-40013> (дата звернення 19.11.2024)
12. Руднєва А.О., Мальована Ю.Г. Цифрова дипломатія у формуванні системи національної безпеки України в умовах війни з РФ. Регіональні студії. 2023. 111-115. <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2023.34.19>
13. Собенко Н. Федоров розповів, скільки "Старлінків" використовує Україна і скільки платять за них. Суспільне Новини. 22 березня 2023. URL: <https://suspilne.media/422529-fedorov-rozpoviv-skilki-starlinkiv-vikoristovue-ukraina-i-skilki-platit-za-nih/> (дата звернення 09.12.2024)
14. Сегеда О.О. Цифрова дипломатія України як елемент нової публічної дипломатії. Політикус. 2020. 3. 139-148
15. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України. 2021-2025. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/Стратегії/public-diplomacy-strategy.pdf> (дата звернення 09.12.2024)
16. Тихоненко І. В. Цифрова дипломатія як інструмент зовнішньої політики США у XXI столітті. Політичне життя. 2019. № 1. С. 85-90. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pollife_2019_1_14. (дата звернення 17.11.2024)
17. A further step towards a long-term 'Roam like at home' agreement with Ukraine. European Commission. Press Release. Feb 14, 2023. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_771 (дата звернення 09.12.2024)

18. Adesina O.S. Foreign policy in an era of digital diplomacy. *Cogent Social Sciences*. 2017. Vol. 3 Issue 1.
19. Al-Mansouri T., Al-Mohannadi H., Feroun M. Digital diplomacy during the first 100 days: How GCC ministries of foreign affairs and ministers tweeted the blockade. *QScience Connect*. 2021(2). Special Issue-Thesis.
20. Barman S. Digital diplomacy: The influence of digital platforms on global diplomacy and foreign policy. *Vidya – A Journal of Gujarat University*. 2024. 3. 61-75. 10.47413/vidya.v3i1.304.
21. Bjola C., Holmes M. *Digital Diplomacy: Theory and Practice*. New York: Routledge. 2015.
22. Bjola C., Jiang L. Social Media and Public Diplomacy: A Comparative Analysis of the Digital Diplomatic Strategies of the EU, U.S. and Japan in China. in *Digital Diplomacy: Theory and Practice*, 2015.
23. Bjola C., Manor I. Introduction: Understanding Digital Diplomacy—the grammar rules and patterns of digital disruption. *The Oxford Handbook of Digital Diplomacy*. Ed. by Bjola C., Manor I. Oxford University Press. 2024. 3-28.
24. Bjola C., Pamment J. Digital containment: Revisiting containment strategy in the digital age. *Global Affairs*. 2016. 2(2). 131–142.
25. Boatwright B. C., Pyle A. S. 'Don't Mess with Ukrainian Farmers': An Examination of Ukraine and Kyiv's Official Twitter Accounts as Crisis Communication, Public Diplomacy, and Nation Building during Russian Invasion. *Public Relations Review*. 2023. vol. 49. no. 3.
26. Bridget V. Digital Diplomacy and Its Effect on International Relations, SIT Graduate Institute/SIT Study Abroad SIT Digital Collections. 2017.
27. Cardoso R. Social Media, International Information and Diplomatic Integrity. *Revista Mexicana de Política Exterior*. 2018. vol. 113,
28. Cernat L. How to make trade policy cool (again) on social media? European Centre for International Political Economy (ECIPE) Blog, May 2018. URL: <https://ecipe.org/blog/how-to-make-trade-policy-cool-again-on-social-media/>

29. Chepeliuk Y. Digital Diplomacy in the Context of Modern Information Communications. Digital Platform: Information Technologies in Sociocultural Sphere. 2021. 4. 250-258. 10.31866/2617-796X.4.2.2021.247492.
30. Cîrnu C.E., Vasile P.-C. A Blockchain-based Application as Part of a Digital Diplomacy Approach to Facilitate and Advance Cyber Diplomacy. International Journal of Cyber Diplomacy. 2022. No3. 51-60.
31. Cull N. J. The long road to public diplomacy 2.0: The internet in US public diplomacy. International Studies Review. 2013. 15. 123–39.
32. Derico B. ChatGPT Bug Leaked Users' Conversation Histories. BBC News, March 22, 2023, sec. Technology. URL: <https://www.bbc.com/news/technology-65047304> (дата звернення 12.12.2024)
33. Dizard W. Digital Diplomacy: US Foreign Policy in the Information Age. Westport, CT: Praeger. 2001.
34. Dumčiuvienė A. Twiplomacy: the meaning of social media to public diplomacy and foreign policy of Lithuania. Lithuanian Foreign Policy Review. 2016. 35. 10.1515/lfpr-2016-0025.
35. Duncombe C. Twitter and Transformative Diplomacy: Social Media and Iran–US Relations. International Affairs. 2017. vol. 93. no. 3. 545-562.
36. EU and international partners put forward a Declaration for the Future of the Internet. Press Release. European Commission. 2022. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_2695 (дата звернення 12.12.2024)
37. Foreign and Commonwealth Office. Digital Strategy. 2012. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a74ee6040f0b65c0e845a62/AB_12-11-14_Digital_strategy.pdf (дата звернення 12.12.2024)
38. Frey C. Digital Diplomacy: The Impact of Technology on Modern Diplomacy and Foreign Policy. Current Realities and Future Prospects. Romanian Journal of European Affairs. 2024. Vol. 24. No. 1. 107-126.

39. Gilboa E. Digital diplomacy. *The SAGE Handbook of Diplomacy*. Ed. by Constantinou C. M., Kerr P., Sharp P. SAGE, 2016. 540-551.
40. Graffy C. The rise of public diplomacy 2.0. *The Journal of International Security Affairs*, 2009.17: 47–53.
41. Hanson F. *Baked in and Wired: eDiplomacy@State*. Washington, DC: Brookings. 2012. Retrieved 12/8/14. URL: <http://brookings.edu/~media/research/files/reports/2012/10/25%20ediplomacy/baked%20in%20hansonf> (дата звернення 05.12.2024)
42. Hayden C. Social media at State: Power, practice, and conceptual limits for US public diplomacy. *Global Media Journal*. 2012. No11. 1–20.
43. Hedling E. Storytelling in EU public diplomacy: Reputation management and recognition of success. *Place Branding and Public Diplomacy*. 2020. 16(2). 143–152.
44. Honeycutt C., Herring S. C. *Beyond Microblogging: Conversation and Collaboration via Twitter*. 42nd Hawaii International Conference on System Sciences. 2009.
45. Important step towards digital visa-free regime: Ukrainian e-signatures and seals on digital documents can be verified in EU member states. Ministry of Digital Transformation of Ukraine. 04 May, 2023. URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/vazhlyvyi-krok-do-tsyfrovoho-bezvizu-ukrainski-elektronni-pidpysy-ta-pechatky-na-tsyfrovykh-dokumentakh-mozhut-pereviriaty-v-derzhavakh-chlenakh-ies> (дата звернення 05.12.2024)
46. Jiang Y. *Weibo as a Public Diplomacy Platform*. Social Media and E-Diplomacy in China. New York: Palgrave Pivot. 2017.
47. Konovalova M. AI and Diplomacy: Challenges and Opportunities. *Journal of Liberty and International Affairs*. 2023. 9(2). 520-530.
48. Kurbalija J. Digital diplomacy. 2023. September 29. URL: <https://www.diplomacy.edu/topics/digital-diplomacy/>.
49. Lachelier P., Lee Mueller S. Chapter 6: Citizen diplomacy. In *A Research Agenda for Public Diplomacy*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing.

2023. URL: <https://doi.org/10.4337/9781802207323.00013> (дата звернення 05.12.2024)
50. Lewis D. Digital diplomacy. 2014. URL: <http://www.gatewayhouse.in/digital-diplomacy-2/>. (дата звернення 05.11.2024)
51. Manor I. The Digitalization of Diplomacy: Toward Clarification of a Fractured Terminology, Oxford Digital Diplomacy Research Group, University of Oxford. 2018.
52. Manor I., Segev C. America's selfie: How the US portrays itself on its social media accounts. Digital diplomacy: Theory and practice. 2015. 89-108.
53. Maurer H., Wright N. A new paradigm for EU diplomacy? EU Council negotiations in a time of physical restrictions. The Hague Journal of Diplomacy. 2020. 15(4). 556–568.
54. Merkouraki M. Russia's war in Ukraine has shifted the tone of EU digital diplomacy. The Loop. ECPR's Political Science Blog. URL: <https://theloop.ecpr.eu/russias-war-in-ukraine-has-shifted-the-tone-of-eu-digital-diplomacy/> (дата звернення 19.11.2024)
55. Ministry of Digital Transformation took part in G7 Digital Ministers' Meeting. Ministry of Digital Transformation of Ukraine. 01 May, 2023. URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/mintsyfry-vziala-uchast-u-zasidanni-ministriv-tsyfrovizatsii-g7> (дата звернення 05.12.2024)
56. Omelianenko V. EU's and Ukraine's approaches to digital diplomacy in the geopolitics of technologies. Ukrainian Prism. Foreign Policy Council. 2023. URL: http://prismua.org/wp-content/uploads/2023/05/Digitalization_Ukraine_EU.pdf (дата звернення 05.12.2024)
57. Pamment J. British Public Diplomacy and Soft Power: Diplomatic Influence and the Digital Revolution. Sweden: Palgrave MacMillan. 2016.
58. Preethi A. Digital Diplomacy: Connecting India with the World. 2020. URL: <https://diplomatist.com/2020/05/21/digital-diplomacy-connecting-india-with-the-world/> (дата звернення 09.11.2024)

- 59.Rachmawati I., Kuncoro H., Sari D., Tahalea S. Digital Diplomacy in the 21st Century: The Transformative Role of Social Media Platforms in Public Engagement. 2024. 10.2991/978-2-38476-247-7_57.
- 60.Rashica V. The Benefits and Risks of Digital Diplomacy. SEEU Review. 2018. 13. 75-89. 10.2478/seeur-2018-0008.
- 61.Roumate F. Artificial intelligence and digital diplomacy: Challenges and opportunities. 2021. 1-241.
- 62.Ruffini B.P. Science and Diplomacy: A New Dimension of International Relations. Switzerland: Springer International Publishing. 2017.
- 63.Ryan E., Frantz D. Digital diplomacy: making foreign policy less foreign. New York Foreign Press Center, February 18. 2014. URL: <http://fpc.state.gov/221808.htm> ((дата звернення 17.11.2024)
- 64.Sandre A. Digital Diplomacy: Conversations on Innovation in Foreign Policy. Lanham, MD: Rowman & Littlefield. 2015.
- 65.Sheludiakova N., Mamurov B., Maksymova I., Slyusarenko K. and Yegorova I. Communicating the Foreign Policy Strategy: on Instruments and Means of Ministry of Foreign Affairs of Ukraine / *SHS Web Conf.* Volume 100, 2021 ISCSAI 2021. DOI: <https://doi.org/10.1051/shsconf/202110002005>
- 66.Supporting Ukraine through digital. European Commission. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/support-ukraine> (дата звернення 05.12.2024)
- 67.Ukraine to be accepted as a Contributing Participant to NATO CCDCOE. URL: <https://ccdcoe.org/news/2022/ukraine-to-be-accepted-as-a-contributing-participant-to-nato-ccdcoe/> (дата звернення 05.12.2024)
- 68.Walker K. Helping Ukraine. March 04, 2022. Inside Google. URL: <https://blog.google/inside-google/company-announcements/helping-ukraine/> (дата звернення 05.12.2024)
- 69.Wittig K., Ghosheh S. The Role of Social Media in Early Peacemaking: Help or Hindrance? Conciliation Resources, 2020.

70. Yarchi M. Digital Diplomacy During Wars and Conflicts. The Oxford Handbook of Digital Diplomacy, Oxford Handbooks. Ed by Corneliu Bjola, and Ilan Manor. 2024. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780192859198.013.34>
71. Zaharna R. S. Global Engagement: Culture and Communication Insights from Public Diplomacy. The Handbook of Communication Engagement, Ed. by K. A. Johnston, M. Taylor. Wiley-Blackwell. 2018.
72. Zaiotti R. The European Union and Digital Diplomacy: Projecting Global Europe in the Social Media Era The Oxford Handbook of Digital Diplomacy. Ed. by Bjola C., Manor I. Oxford University Press. 2024. 457-474.